

પાંચ મમિતિ તથા ત્રણ ગુપ્તિ ધારક ગુરુગુણ વર્ણન.

(હરિ નામ - ૬)

અરિહ તના પ્રિદાનને જાન્યો અવલોકના,
તે કથનને અનુચાર નિત્યે પ્રેમપૂર્વક વર્ણતા
એ સમિતિધારી સદ્ગુણે ગુપ્ત કારણે પામને
ગુણિયવ ગણી ગુરુરાજ તેના ચરણમા શિર નામજો ॥૧॥

હરી નયન નીચા માનમા નન મન થકને આવના,
કરુણારમે ધર્મ સમિક લે નિદોષ જ તુ પામના,
હર્ષા મમિતિ ગુપ્ત તે ગુરુને સ્તવો દુ ખ વામજો,
ગુણિયવ ગણી ગુરુ જ તંના ચરણમા શિર નામજો ॥૨॥

બાપા સમિતિ સાચવી લે મહુર વચન જોલતા,
નિદોષ લકને આહાર લે ગુણ એપણા ગુણ તોલના,
કરો ભક્તિ તે ગુરુસ્તની કદિ તે સમે ન વિગમજો,
ગુણિયવ ગણી ગુરુરાજ તેના ચરણમા શિર નામજો ॥ ૩ ॥

નિજ મન સાધન યાનથી લે મહુર કરતા મુક્તા,
મગ મૂત્ર ભુમિ પરકના ઉપયોગ નહિ કદિ થ તા,
પાને સમિતિ સાધના ગુરુપામ જહ વિગામજો,
ગુણિયવ ગણી ગુરુરાજ તેના ચરણમા શિર નામજો ॥૪॥

પાપી વિચારાને હરી મનગુપ્તિથી ગુવિચારના,
હર નયન ચેષ્ટા મહરી લે વચ ગુપ્તિ ધારતા,
પરિવહ જમી વપુ ગુપ્તિધારક તે દ્વિદે સ કામજો,
ગુણિયવ ગણી ગુરુરાજ તેના ચરણમા શિર નામજો ॥૫॥

વાચો. ઉપાખ્યાસ દેન જમીતવત—૫૪ ૪૭-૪૮

શ્રી ગચ્છાચારપયજ્ઞા મૂલ અનુવાદયુક્ત



નમિકુળ મહાવીર, તિયસિદનમસિઅ મહાભાગ ।

ગચ્છાચાર કિંચી, ઉદ્ધરિમો સુયસમુદાઓ ॥ ૧ ॥

અત્યેગે ગોયમા । પાળી, જે ઉમ્મગ્ગપદ્ધિણ ।

ગચ્છમિ સવસિત્તા ણ, ભમઈ ભવપરપર ॥ ૨ ॥

ગચ્છાચારપયજ્ઞાની ટીકાનુસારે સક્ષિપ્ત ંયાખ્યા

શ્રેષ્ઠદાતા, વીર્યના નાનક શ્રી પાર્શ્વપ્રભુને પ્રણમીને, ગચ્છા
ચાર પયજ્ઞા ઉપર શુરમહારાજ પાસેથી અવધારેલી નર્થ-બાખ્યા
આગમ અનુસારે કરીશ

દેવતાઓના ઇન્દ્રોવડે સેવાયેલા, મહા પ્રજાવચાગી શ્રી મહા
વીરસ્વામીને પ્રણામ કરીને દાંત્યાગીરૂપ શુનસાગરમાથી, ભાવ
સાધુના સમૂહરૂપ ગચ્છનો જ્ઞાનાચારાદિ અથવા ગણમર્યાદારૂપ
આચાર અમે ૨૫ માત્ર ઉદ્ધરશુ તેમા પ્રથમજ ઉન્માર્ગગામી
(રૂડી આશ્રમનાંદા વગરના) ગચ્છમા વસતા ફળ દર્શાવે છે મહા
વીર પ્રભુ ગૌતમ ગણધરને સંગ્રામી પ્રસ્તુત હકીકત જણાવે છે ૧

“ હે ગૌતમ ! એવા કેટલાએક વૈરાગ્યવત છવેા હોય છે કે
જેઓ અજ્ઞાનપણાવડે અને જાણપણાના મિથ્યાભિમાનવડે, સન્મા
ર્ગને દૂરવાપૂર્વક જેમા ઉત્સૂત્રપરિપણા કરવામા આવે છે અથવા
હિસાદિક પાવે આશ્રવેા જેમા પ્રવર્તી રહ્યા છે, તેવા અતિ ઉન્માર્ગ
ગામી ગચ્છમા વસીને ચાર ગતિરૂપ સસાગ્મા પશ્ચિમભણ કહે
છે ” હવે કંઈક પ્રમાદવત છતા સન્માર્ગસ્થિત ગચ્છમા વસનાર
સાધુજનોને પાચ ગાથાવડે ફળ દર્શાવે છે —૨

જામદ્વ-જામ-દિળ-પમ્પ્લ, માસ સગ્ગર પિ વા ।
 સમ્મગ્ગપટ્ટિય ગચ્છે, સવસમાણસ્સ ગોયમા ॥ ૩ ॥
 લીલાઅલસમાણસ્સ, નિરુચ્છાહસ્સ ધીમણ ।
 પિક્ખવિક્ખવાઈ અણ્ણેસિ, મહાણમાગાણ સાહૂણ ॥ ૪ ॥
 ઉજ્જમ સબ્બથામેસુ, ઘોરવીર તગાદ્ધય ।
 લજ્જ સક અદ્ધક્કમ્મ, તસ્સ વિરિય સમુચ્છલે ॥ ૫ ॥
 વીરિણ ત્તુ જીવસ્સ, સમુચ્છલિણ ગોયમા ।
 જમ્મતરકપ્ પાવે, પાળી મુહુત્તેણ નિદ્દહે ॥ ૬ ॥
 તમ્હા નિઉણ નિહાલેઉ, ગચ્છ સમ્મગ્ગપટ્ટીય ।
 વસિજ્જ તત્થ આજમ્મ, ગોયમા । સજપ્ મુળી ॥ ૭ ॥

“ હે ગૌતમ ! અર્ધો પહોર, એક પહોર, દિવસ, પક્ષ, માસ કે વર્ષ, બે વર્ષ પર્યંત સન્માર્ગપ્રતિષ્ઠિત સત્સાધુ સમુદાયમા વસતા સુખશીલ, આળસુ, નિડામી અને શૂન્ય ચિત્તવાળા સાધુને, ખીલ્લ પ્રોઢપ્રભાવી સાધુઓની સર્વ ક્રિયાને વિશે ઉદયમ, ઘોર-વિરોધિત તપ, હુકર વૈયાવચ્ચ પ્રમુખ કરણી ભોળને, લોકલજ્જન અને યજ્ઞ સર્વથા તણ વીર્યોત્સાહ એનો વધે છે કે હુ પણ જિનોમ્મ ક્રિયા કરે, નેથી દુષ્ટ દુષ્ણસાગરથી મુકાઉ-સ સારનો પાર પામુ હે ગૌતમ ! જીવનો વિર્યોત્સાહ વધતા, અનેક ભવમા ઉપાર્જન કરેલા જ્ઞાનાવરણીય પ્રમુખ હુ કર્મો નિકટલથી જીવ ભોતભોતામા બાળીને ભસ્મ કરે છે આળસુ સાધુને પણ સુશુભ સાધુસમુદાયમા રહેતાં આવા શુભો થાય છે, માટે હે ગૌતમ ! આત્મક રાજ્ય જેમ થાય તેમ જ્ઞાન-ચક્ષુરહે સન્માર્ગ પ્રતિષ્ઠિત ગચ્છની તપાસ કરી, સયમ માર્ગમા પ્રયત્નવાન મુનિએ જીવિતપર્યંત તેવા સુશુભ ગચ્છમા શુર્વાશાપૂર્વક નિવાસ કરવે. ૩-૭

મેઢી આલવળ રમ, દિઢિ જાણ સુઠત્તિમ ।
 સૂરી જ હોઈ ગચ્છસ્ત, તમ્હા ત તુ પરિસ્તવ ॥ ૮ ॥
 અયવ કેહિ લિગેહિ, સૂરિં ઝમ્મગ્ગપઢિઅ ।
 વિપાણિજા હઝમત્થે, મુણી ત મે નિસામય ॥ ૯ ॥
 સચ્છદયારિં દુસ્સીલ, આરમેસુ પવત્તય ।
 પીઢયાઈપઢિચ્છદ, આઝઝાપવિહિસગ ॥ ૧૦ ॥
 મૂલ્હત્તરગુણન્નદ્ધ, સામાયારીવિરાહય ।
 અદિણ્ણાલોયણ નિચ, નિચ વિગહપરાયણ ॥ ૧૧ ॥

મુશુલ્લ ગચ્છ, મુશુલ્લ આચાર્યવડેજ હોય છે, તેથી શાસ્ત્રકાર
 ઉત્તમ આચાર્યના લક્ષણ કહે છે —

“ મુશુસિમાન-મુશુક્ષિતમાન-મુક્તિમ આચાર્ય મહારાજ જ
 ગચ્છના મેઢીબૂત, આલ બનરૂપ, સ્તભ જેવા આધારબૂત, નેત્રની
 જેવા ઉપયોગી અને છિદ્ર વગરના નાવની પેરે લાવસાગરનો પાર
 પમાડવા લાયક હોવાથી એવા મુશુલ્લ આચાર્યની પરીક્ષા કરવી ’ ૮

સન્માર્ગસ્થિત આચાર્યનું સ્વરૂપ કઈક બતાવ્યું હવે એથી
 વિપરીતના સ્વરૂપ આથી પ્રશ્ન કરતો શિષ્ય કહે છે —

“ હે પૂજ્ય ! કેવળ જ્ઞાન-દર્શન શક્તિ છત્રસ્થ હવ કયા કયા
 લક્ષણવડે સૂરિ-આચાર્યને ઉન્માર્ગે ચડેલા જાણે ? ” શુર કહે છે
 “ હે મુને ! ઉન્માર્ગસ્થિત આચાર્યનાં લક્ષણ તને કહું છું તે
 આલજ — ૯

“ સ્વચ્છ દયારી, દુ શીલ, આરભ (ત્રસ સ્થાવર હવોપધાત)
 સરલ (વધ સક ષ) અને સંમારભ (પરિતાપ) ના પ્રવર્તક,
 બાજેઠ પાટ પ્રમુળ વગર ઠારણે વાપરનાર, અપૂજ્ય હવોનો

છત્તીસગુણ સમખ્યા-ગણ તેણ વિ અવસ્સ કાયવ્વા ।
 પરસન્નિવયા વિસોહી, સુદ્ધ વિ વવહારકુસલેણ ॥ ૧૨ ॥
 જહ સુકુસલો વિ વિજો, અણ્ણસસ કહેદ્ અત્તણો વાહિ ।
 વિજ્જુવણ્ણ સુચ્ચા, પચ્છા સો કમ્મમાયરદ્ ॥ ૧૩ ॥

અનેક રીતે ધાત કરનાર, અહિ સાન્નિક મૂળ ગુણો અને પિઠવિ શુદ્ધિ પ્રમુખ ઉત્તર ગુણોથી બ્રહ્મ-સર્વથા દૂર રહેનાર, દશ પ્રકારની સમાચારીની વિરાધના કરનાર, કદાપિ પોતે કરેલા પાપની આલોચના નહીં કરનાર અને રાજકથા, નેશકથા, સ્ત્રીકથા અને ભક્ત કથાદિક વિકથા કરવામા તત્પર રહેનાર ” ૧૦-૧૧

પોતે આચાર્ય યોગ્ય કદ ગુણોવડે યુગ્મ હોય અને જ્ઞાન-ક્રિયા વ્યવહારમા ગમે એવો કુશળ-સુવિહિત હોય તેમ છતાં તેમણે પણ અન્ય આચાર્યોની સાક્ષીએ સ્વદોષની આલોચના નિશ્ચયપણે અવશ્ય કરવી જોઈએ, તો પછી બીજા સામાન્ય સાધુ પ્રમુખનું તો કહેવું જ શુ ? ૧૨

આલોચના અન્ય સાક્ષીએ લેવાના સ બધામા દ્રશ્ય કહે છે —

પોતે ગમે એવો કુશળ વૈદ્ય હોય તેમ છતાં જેમ તે પોતાનો વ્યાધિ અન્ય વૈદ્યને જણાવે છે અને તેને જણાવ્યા બાદ તે વૈદ્યે તે રોગનો કહેલો ઉપાય સંભળી, પછી પોતે તેનો પ્રતિકાર (ઈલાજ) કરે છે, તેમ આલોચનાસ્વરૂપનો જાણકાર આલોચક પણ સદગુરુના કહેવા શ્રુતજ્ઞ તેમણે આપેલો તપ લેખે પહોચાડે છે—અર્થાત્ તે પ્રમાણે તપ કરે છે ૧૩

હવે આચાર્યનું કર્મકર્તવ્ય જણાવે છે —

દેસ સ્વિત્ત તુ જાણિત્તા, વત્થ પત્ત ઉવસ્સય ।

સગહે સાહુવગ્ગ ચ, સુત્તત્થ ચ નિહાલેઈ ॥ ૧૪ ॥

સગહોવગ્ગહ વિહિણા, ન કરેઈ અ જો ગણી ।

સમણ સર્માણિ તુદિન્નિત્ત્તા, સામાયારિ ન ગાહણ ॥ ૧૫ ॥

બાલાણ જો ઉ સીસાણ, જીહાણ ઉવલિપણ ।

ન સમ્મમગ્ગ ગાહેઈ, સો સૂરી જાણ વેરિઓ ॥ ૧૬ ॥

“ દેશ (ભાગવાદિક), ક્ષેત્ર (રક્ષ-અરક્ષ, ભાવિત-અભાવિતાદિ), ઉપવક્ષણથી સુર ચ્છાન, જાળ, વૃદ્ધ, અતિથિ પ્રમુખ યોગ્ય ૬૦૪ અને દુર્ભિક્ષાદિક કાળને બાણીને આચારાગાદિક સૂત્રોક્ત વિધિવડે વસ્ત્ર, પાત્ર, અને સ્ત્રી પશુ પ ઠક (નપુસક) વગરનો ઉપાશ્રય ઠીક, સગ્રહી રાખે, સુમાધુ અને સાધ્વીઓનું સારી રીતે સરક્ષણ કરે, તેમજ સૂત્ર અર્થ ઉભયનું યથાર્થ ચિંતવન કરે અને સુવિનીત શિષ્યવર્ગને બણાવે, પરંતુ અવિનીત-દુર્વિનીત શિષ્યને દોષાપત્તિના દારણથી બણાવે નહિ એવા દીર્ઘદર્શી સુગુણ આચાર્ય ને મોક્ષમાર્ગવાહી કહ્યા છે ” ૧૪

હવે મોક્ષમાર્ગબંધનક આચાર્યના લક્ષણ બતાવે છે —

“ જે આચાર્યાભાસ યથાવિધિ જ્ઞાનાદિકના ઉપગરણોને તેમજ સુશિષ્યોને તેમના સરક્ષણવડે મ નહ ન કરે, તેમને આહાર પાણી પ્રમુખ તેમજ ર ન પ્રમુખની પ્રાપ્તિ થાય તેવો ટેકો ન આપે, વળી સાધુ-સાધ્વીને દીક્ષા આપી, તેમને આઠ પ્રવચનમાતાનું પાલન કરવાનું સહેજે સૂઝે તેવી મમાચારી નિસ્વાર્થપણે ન શિખવે, તેમજ સુવિનીત અર્થી સાધુસમુદાયને પણ સૂત્રાર્થ ન બણાવે તેમને અયોગ્ય બણવા પોતે જાળ-અબણ શિષ્યોને તથા વડેરી સાધ્વી હોય તે અબણ શિષ્યાઓને, વાછડાને ગાયની જેરે

જીહાણ વિલિહતો ન, મદઓ સારણા જહિં જાતિય ।
 દહેણ વિ તાહતો, સ મદઓ સારણા જાતિય ॥ ૧૭ ॥
 સીસો વિ વેરિઓ સો ડ, જો ગુરુ ન વિવોદણ ।
 પમાયમડરાવત્ય, સામાયારીવિરાહય ॥ ૧૮ ॥

જીહાવતી આગે, ગુળનાદિક મોહવર્ધક ચેષ્ટા કરે, પરંતુ યથાર્થ
 મોક્ષમાર્ગ ન બતાવે, ન શિખવે અને કોઈ શિષ્યવતા હોય તો તેને
 નિવારે તેવા આચાર્યને તથા તેવી વડેરી સાધ્વીને જિનશાસનના
 વેરી જાણવા ” ૧૫-૧૬

હવે અસંશુદ્ધ અને સંશુદ્ધ કષ્ટક સ્પષ્ટ સમજાય એવું
 સ્વરૂપ બતાવે છે

“ જીહાવડે ચાટતા અર્થાત્ માત્ર બાહ્ય હિત કરતા આચાર્ય
 ક યાજ્ઞકારી નથી જે શુદ્ધ પાસે રહેતા હિતમાર્ગમાં પ્રવર્તનરૂપ
 અથવા સ્વકર્તવ્યનું સ્મરણ કરાવવા રૂપ આરાધના, અહિતથી
 નિવારણ રૂપ વારણા, સ્વયમયોગમાં સ્ખલિત થયેલ શિષ્યને
 ‘ તમારી જેવાને આમ કરવું અમુક્ત છે ’ ઇત્યાદિ વચનવડે પ્રેરણા
 રૂપ ચોચણા, તેમજ તથારૂપ પ્રસંગે પુનઃ પુનઃ પ્રેરણારૂપ પકિ
 ચોચણા કરાતી ન જ હોય, તેમની પાસે ગમે તેટલું રહેતા
 કન્યાણુ કયાથી થાય ? અર્થાત્ ન જ થાય, પરંતુ જે સુશુદ્ધ સમીપે
 સ્વયમ યોગ સાધના સાધારણ વારણાદિક કાયમ થતા હોય તે
 કદાચ હ ડ કે દોરાવતી તાડન કરતા હોય તોપણ ભલા-ક યાજ્ઞ-
 કારી જાણવા ” ૧૭

હવે શિષ્યનું નિર્ગુણપણ દાખવે છે

“ નિદ્રા-વિકૃત્યાદિઃ પ્રમાદ મદિરાવડે જેનું તત્ત્વજ્ઞાન હ કષ્ટ-
 દમાર્ગ ગયું છે તેવો અને શેલઃ આચાર્યની પેઠે સામાયારીનો

તુમ્હારિસા વિમુણિવર !, પમાયવસગા હવતિ જડ પુરિસા ।
 તેણડનો કો અમ્હ, આલચણ દુજ્જ સસારે ? ॥ ૧૯ ॥
 નાણમ્મિ દસણમ્મિ ય, ચરણમ્મિ ય તિમ્મુ વિ સમયસારેસુ ।
 ઘોણ્હ જો ઠવેડ, ગણમપ્પાણ ચ સો અ ગણી ॥ ૨૦ ॥
 પિંહ ઉર્વાહિ સિજ્જ, ઉગ્ગમઉપ્પાયણેસણાસુદ્ધ ।

ચારિત્તરક્કવણઠ્ઠા, સોર્હિતો હોદ્દ સ ચરિત્તી ॥ ૨૧ ॥

જાગ કરનાર, પોતાના ધર્મેપિદેશક શરૂને જે હિતોપદેશ આપી
 સન્માર્ગમાં ન સ્થાપે તેવો સ્વહસ્તદીક્ષિત શિષ્ય પણ શત્રુરૂપ સમ-
 જવો પાથક મુનિની જેમ સતત વિનયોપચારવડે પતિત શરૂને
 પુનઃ માર્ગમાં સ્થાપના મુશિધ્યની ણલિહારી છે ” ૧૮

“ હે સ્વામિન ! આપની જેવા પુરૂષ પણ જો પ્રમાદવશ મઠ-
 જાય તો પછી અપાર સસારસાગરમાં પડતા મદલાગી એવા
 અમને આપ પૂજ્ય શિવાય બીજા કોનો આધાર ? ધરનાર તથા
 આપના શરણે આવેલા અમારે આપ વગર બીજા કોનો આશરો
 હોવો ? અમને હવડ ખમાથી કોણ છોડાવે ? ૧૯

જિનશાસનમાં સાર-પ્રધાન ત્રણે જ્ઞાનાચાર, દર્શનાચાર અને
 ચારિત્રાચાર તેમજ વળી તપાચાર અને વીર્યાચારને વિષે સાધુગણને,
 શ્રોતાગણને અને પોતાને સ્થાપવા (સ્થિર કરવા) જે ખતભરી
 પ્રેરણા કરે, તેમનેજ તીર્થ ક્ષેત્ર ગણુધર પ્રમુખ આસ જનોએ ગણી કે
 આચાર્ય તરીકે વખાણ્યા છે, તે આપે સાર્થક કરવું જોઈએ ” ૨૦

પિઠ (ચાર પ્રકારનો આહાર), ઉપધિ (સયમ પાળવામાં
 ઉપયોગી ઉપગરણો), અને વસતિ (નિવાસસ્થાનાદિ) એ ત્રણે
 વસ્તુ ઉગ્ગમ, ઉપાદના અને એવણા દોષ રહિત સયમની રક્ષા
 અર્થે શુદ્ધમાન ગવેથી લેવાનો ખપી ચારિત્રવાન હોય આધાકર્મ

અપરિસ્તાવી સમ્મ, સમપાસી ચેવ હોઈ કજેસુ ।

સો રક્તવડ્ ચમ્પુ પિ વ, સમાલવુઢાઝલ ગચ્છ ॥ ૨૨ ॥

સીયાવેઈ વિહાર, મુહસીલ ગુનેહિ જો અબુદ્દીઓ ।

સો નવરિ લિંગવારી, સજમગોણ નિસ્સારો ॥ ૨૩ ॥

કુલગામનગરરજ, પયહિય જો તેસુ કુણઈ હુ મમ્ત ।

સો નવરિ લિંગવારી, સજમજોણ નિસ્સારો ॥ ૨૪ ॥

દિક ૧૬ દોષ પ્રાય ગૃહસ્થથી જ ઉત્પન્ન થાય છે તે ઉદ્દ્યમ, ધાત્રીદોષ પ્રમુખ ૧૬ દોષો સાધુથી જ ઉપજે છે તે ઉત્પાદના, અને ગૃહસ્થ તેમજ સાધુ બંનેથી ઉપજે તે શકિતાદિક દશ એકબાજુ દોષો સુચારિત્રવાન સાધુજનો જરૂર તજવાનો ખપ કરે, તેજ તેમજ ચારિત્ર સુરક્ષિત રહે ૨૧

“ જેના હૃદયરૂપ દ્રહમા પડેલી શુદ્ધ વાત સર્વી ન શકે— જાહેર થઈ ન શકે એવા ગલીર અને આગમ યાજ્ઞયાનાદિક સ્થળના કાર્યોમાં સર્વ પ્રકારે સમદક્ષિ રાખનાર આચાર્ય મહારાજ, ખાજ વૃદ્ધ સાધુઓથી ભરેલા ગચ્છને ચક્ષુની પેરે બચાવી શકે છે જેમ ચક્ષુ ખાડાદિકમાં પડતા જ તુઓને બચાવી શકે છે તેમ સર્વ પ્રકારે સમદક્ષિ આચાર્ય મહારાજ દુર્ગતિના ખાડામાં પડતા ગચ્છનું બલી પેરે રક્ષણ કરી શકે છે ” ૨૨

હવે એથી ઉલટા માર્ગે વહેતા આચાર્યનું સ્વરૂપ વહે છે—

“ જે તત્ત્વજ્ઞાન ગહિત છતાં સુખશીળતાદિક દીલાપણના લક્ષણોવડે સ્વઆશ્રિત મુનિઓના વિહારને દીલો કરે છે, તે સ્થમ યોગવડે નિ સાર અને કેવળ દ્રવ્યલિંગધારી છે એમ જાણવું વળી ઘર, ગામ, નગર, અને રાજનસાહેબી તણને જે પાછો તેનાજ

વિહિણા જો ડ ચોણ્ડ, સુત અત્ય ચ ગાહર્ડ ।

સો ઘણો સો અ પુણો અ, સ બધૂ મુક્તદાયગો ॥ ૨૫ ॥

સ એવ ભવ્વસત્તાણ, ચમ્મુમૂણ વિયાહિણ ।

દસેડ્ડ જો જિણ્ણદિદ્ડ, અણ્ણદ્દાણ જહદ્દિય ॥ ૨૬ ॥

તિત્થયરસમો સૂરી, સમ્મ જો જિણમય પયાસેડ્ડ ।

ધાણ અદ્ધકમ્મતો, સો કાઉરિસો ન સપ્પુરિસો ॥ ૨૭ ॥

વિષે મમતા કરે અને નહીં તે જધા મારા છે એમ માને તે સયમ
યોગવડે નિ માર (શૂન્ય) અને દેવળ સ્ત્રિગધારી (દ્રવ્યસાધુ
વેધને જ ધરનાર) છે એમ સમજવું ” ૨૩-૨૪

હવે ત્રણ ગાથાઓવડે ઉત્તમ આચાર્યનું સ્વરૂપ કહે છે —

“ આગમોક્તા ન્યાયે જે આચાર્ય, ઉપાધ્યાય, સ્થવિર,
પ્રવર્તકાદિક શિષ્યોને સારણા વારણાદિક કરે છે તેમજ સૂત્ર અને
તેના અર્થ પણ શિષ્યવે છે અને નય-નિયોપાદિકનું જ્ઞાન કરાવે છે
તે ધન્ય, કૃતપુન્ય, જિનાસા પ્રતિપાલક અને કુમતિ વિગેરે દોષોને
દૂર કરી સન્માર્ગમા સ્થાપવાવડે અરા જધુ તથા તત્ત્વજ્ઞાન દેવાવડે
સયમમા દ્રઢ કરવાથી અનુક્રમે મહાન કર્મઆવરણના અસાવરૂપ
વાસ્તવિક મોક્ષના દાતા બને છે જે મહાનુભાવ આચાર્યપ્રમુખ
સર્વશક્તિશાળી રતનત્રયી અનુષ્ઠાન યથાગ્રથિત બતાવે છે તેમને કુમતિ
પડળ દૂર કરવાવડે ભવ્યજનોના નેત્રરૂપ વખાણ્યા છે જે આચાર્ય
મહારાજ ભવ્યજનોને જિનેશ્વર પ્રભુનું અનેગ્રન્થ દર્શન ભાવે
દલાસથી પ્રકાશે છે તે સીર્ષ ૨૨ સમાન ઉપગારી છે, પરંતુ જમા
લિની પેરે પ્રભુની પવિત્ર આજ્ઞાનું ઉલ્લેખન કરતા હોય તો તે અધમ
પુરૂષની ગણનામા આવે છે, ઉત્તમ પુરૂષની ગણનામા આવી શકતા
નથી ” ૨૫-૨૬-૨૭

મઢાપારો સૂરિ ૧, મઢાપારાણવિસ્ત્રઓ સૂરિ ૨ ।

ઉમ્મગ્ગઠિઓ સૂરિ ૩, તિત્તિ વિ મગ્ગ પળાસતિ ॥ ૨૮ ॥

ઉમ્મગ્ગઠિણ સમ્મગ્ગ-નાસણ જો ઉ સેવણ સૂરિ ।

નિઅમેણ સો ગોયમ ૧, અપ્પ પાઠેઙ્ગ સસારે ॥ ૨૯ ॥

ઉમ્મગ્ગઠિઓ ઇક્કો વિ, નાસણ મઘ્વ સત્તસવાણ ।

ત મગ્ગમણસરત, જહ કુચારો નરો હોઙ્ગ ॥ ૩૦ ॥

હવે જે આચાર્યો આસાનુ ઉલ્લઘન કરનારા હોય છે તેને જણાવે છે —

“ જ્ઞાનાચારાદિકે બધા આચાર જેના દીક્ષા-લૂલા થઈ ગયા છે તે બ્રહ્માચાર અધર્મીઆચાર્ય, આચારબ્રહ્મ થયેલા-સમયમમા શિથિલ બની ગયેલા સાધુ-સાધ્વીઓની ઉપેક્ષા કરનારા-તેમને નહીં નિવારનાર મહાધર્મીઆચાર્ય, તેમજ ઉત્સૂરાદિક પ્રત્યેકવામા પ્રત્યેક અધર્માધર્મ આચાર્ય-એ ત્રણે પ્રકારના આચાર્યો રત્નત્રયીરૂપ મોક્ષમાળનો વિનાશ કરે છે ” ૨૮

એવા આચાર્યોના કહ્યા મુજબ જેઓ ચાલે છે તેનું રૂપ દર્શાવતા છતાં કહે છે—

“ હે જોતમ ! આગમવિરૂદ્ધ પ્રત્યેકવા કરનારા અને જિનોક્ત માર્ગને દુષ્કારા આચાર્યોએ કરેલા અનુષ્ઠાનને જે જાતે કરે, કરાવે ને અનુમોદે તે પોતાને સસારમા રજાગાવે છે ” ૨૯

કુમતિ કદાચદ્વયી ભરેલા એકપણ આચાર્ય કે સાધુ, જેમ નબળો તારો પોતાની પુ કે લાગેલા ઘણાએક માણસોને અને પોતાને નદી વિગેરેમા જોળે છે-કુખાડે છે, તેમ તેની કેડે ચાલનારા અનેક જ યજ્ઞનોને અને પોતાને ભવસાગરમા કુખાડે છે ” ૩૦

ઉમ્મમમગ સપ-ટ્ટિઆણ સાહૂણ ગોઅમા ' નૂન ।

સમારો અ અણતો, હોદ્દ ય સમ્મમનાસીણ ॥ ૩૧ ॥

સુદ્ધ સુ સાહુમગ્ગ, કહમાણો ટ્વહ્ તહ્અપરુક્કમ્મિ ।

અપ્પાણ હજરો પુણ, ગિહત્થઘમ્માઓ ચુક્કત્તિ ॥ ૩૨ ॥

ઉન્માર્ગસ્થિત આચાર્યો અને સાધુઓનું શુ પરિણામ આવે છે તે કહે છે—

“ હે ગાતમ ! ઉન્માર્ગગામીના માર્ગમા ઉત્સૂત્રપ્રરૂપણાદિક ઉન્માર્ગમા લાગેલા અને સન્ન ગંભીર લોપ કરનારા સાધુઓ તેમજ આચાર્યોને જન ત સસાર પરિશ્રમણ કવ્વુ પડે છે ” ૩૧

કેાઇ કદાચ પ્રમાદવશ જિનોખા ક્રિયા કરી ન શકે, પણ ભવ્યજનોને જિનમાર્ગ યથાર્થ બતાવે તે પોતાને કયા માર્ગમા રથાપે ? અને તેથી વિપરીતની શી સ્થિતિ થાય ? તે જણાવે છે—

આશાશુદ્ધિવાગા સુવિદિત (સુસાધુ) પથને સરલ ભાવે પ્રકાશનાર પોતાના આત્માને અવિજ્ઞપાશ્વિક નામના, સાધુ અને શ્રાવકપક્ષની અપેક્ષાએ ત્રીજા પક્ષમા રથાપે છે અને બીજા ઉત્સૂત્ર ભાવક તેમજ સાધુદેવી તો ગૃહસ્થધર્મથી તેમજ સાધુધર્મથી ચૂકે છે—ઉભયબ્રહ્મ થાય છે

સ વિજ્ઞપાશ્વિકના લક્ષણ નીચે મુજબ કહ્યા છે—“ ભવ્યજનો આગળ શુદ્ધ સાધુધર્મ વળાણે, પોતાના હીનાચારને કવખોડે, અને સુતપરવી જનોની આગળ પોતે સદુચી લઘુ ધર્મને રહે, સુસાધુ જનોને પોતે વદન કરે, પણ વદાવે નહીં, દ્વાદશાવર્ત વદનથી પોતે વાદે પણ તેમની પાસે = દન કરાવે નહીં, અન્નને ધર્મબોધ આપી પોતાને માટે દીક્ષિત ન કરે, પરંતુ સુસાધુજનોની સેવામા અર્પણ કરે, તેમની પાસે દીક્ષા અપાવે ” તેમને અવિજ્ઞ પાશ્વિક કહેવા ॥ ૩૨

જહ વિ ન સક્ક કાઠ, સમ્મ જિણભાસિઅ અણઢાણ ॥

તો સમ્મ ભાસિઆ, જહ મણિય સીણરાગેહિ ॥ ૩૩ ॥

ઉસ્સન્નો વિ વિહારે, કમ્મ સોદેહ સુલભચોહી ય ।

ચરણકરણ વિસુદ્ધ, ઉવચ્છહિંતો પરુવિત્તો ॥ ૩૪ ॥

જો ઉત્સૂત્રભાષક તથા સાધુત્રેપી ઉભય બધ બને છે, તો પછી શુ કરવું પડે ? તેનો ખુલાસો શાસ્ત્રકાર પોતે કરે ॥ —

“ જો કે જિનોક્ત-સર્વજ્ઞભાષિત ક્રિયાકલાપને યથાર્થ રીતે મન, વચન કાયાની પવિત્રતાપૂર્વક આચરવાનું તારાથી બની શકતું ન હોય તો પણ જેવું વીતરાગ દેવોએ સત્ય કથન કર્યું છે, તેવું સર્વ શક્તિથી નિર્ભયપણે નિરૂપણ કરવું — તેમા સંકેત્ય કરવો નહી ” ૩૩

પ્રમાદશીલ એવા આચાર્યાદિક સાધુજનોને શુદ્ધ પ્રરૂપણાવડે શો લાભ થાય ? તે જણાવે છે —

“ સાધુયોગ્ય ક્રિયાકલાપ કરવામા પોને શિથિલ હોય તેમ છતાં નિર્દોષ ચરણકરણની નિષ્કપટપણે પ્રશસા કરનાર અને કશી વાચ્છા વગર ભવ્યજનો આગળ શુદ્ધ પ્રરૂપણા કરનાર, જ્ઞાનાવરણીયાદિક કર્મને પાતળા પાડે છે અને જન્માતરમા જિનધમની પ્રાપ્તિ સુજે કરી શકે છે ” ૩૪

હવે સવિજ્ઞપક્ષી (૧) ૧
કર્મકર્તવ્ય દર્શાવતા —

સમગ્ગમગ્ગસપટ્ટિઆણ સાહૂણ કુણ્ણ પ્ચ્છલ્લ ।

ઓસહ મેસજ્ઞેહિ ય, સયમન્નેણ તુ કારેહ ॥ ૩૫ ॥

મૂયા અત્થિ ભવિસ્સત્તિ, કેહ વેલુક્ક નમિઅકમજ્ઞઅલા ।

જેસિ પરહિઅકરણિક્ક-પ્પલ્લવ્વણ વોલિહી કાલો ॥ ૩૬ ॥

ભવખીરૂ મહાપુરૂષોએ સેવેલાંને પ્રકાશેલા સયમમાર્ગનું સાવધાનપણે સેવન કરનારા સુસાધુજનોનું વાત્સલ્ય આપધ લેખભદ્રિકવડે પોતે કરે, કરાવે અને અનુમોદે તે સવેગપક્ષી આરાધક જાણુવો એ આશય છે અતરંગ ભાવવડે સેવાભક્તિ કરવારૂપ વાત્સલ્ય સમજવું તથા અનેક વસ્તુ સંયોજિત હોય તે આપધ અને તે વગરનું હોય તે લેખજ સમજવું, અથવા હરકે પ્રમુખ આપધ અને પેલાદિક લેખજ સમજવું એમ અનેક વસ્તુવડે જરૂર પડતા ઉત્તમ સાધુજનોની સેવાભક્તિનો લાભ સવેગપક્ષી સાધુઓ લઈ શકે - ૫

સ્વર્ગ, મૃત્યુ અને પાતાળવાસી જનો જેમના ચરણકમળને નમી રહ્યા છે એવા અને દુર્ધર માનવ મર્દન કરી સમયાનુસાર જિનમાર્ગને સાવધાનપણે દીપાવનારા-શોભાવનારા સવેગપક્ષી સાધુજનો પૂર્વે અને યદ્ય ગયા છે, વર્તમાન કાળે વિદ્યમાન છે અને ભવિષ્ય કાળમાં થશે કે જેઓ પરોપકાર કરવામાં સદાય લક્ષ્ય રાખી પોતાનો સમય વ્યતીત કરતા રહે છે પોતે દીક્ષાપર્યાયે ગમે તેટલા મોટા હોય તેમ છતાં રત્નત્રયીનું આરાધન કરવા ઉજમાળ એવા અ પ પર્યાયવાળા સાધુઓની પણ સેવા નિરભિમાનપણે ઉત્સાહથી કરે છે, કરાવે છે અને અનુમોદે છે શુદ્ધ ચારિત્રધર્મની સદા પ્રગતિ કરે છે અને પોતાથી અને તેટલી તેની એવા પણ કરે છે, તેવા સવેગપક્ષી સાધુઓને પૂજ્ય જાણુવા ૩૬

તોઆળાગયકાલે, કેડ હોહિતિ ગોયમા ! સૂરી ।
 જેસિ નામગ્ગહણે તિ, દોડ નિયમેણ પઢિછત્તે ॥ ૩૭ ॥
 જઓ સડરી ભવતિ અળવિ સ્વયાદ્ જહ મિચ્ચવાહણા લોપ્પ ।
 પઢિપુચ્છાહિં ધોયણ, તમ્હા ઉ ગુરુ સયા મયડ્ ॥ ૩૮ ॥
 જો જ પમાયદોસેણ, આલસમેણ તહેવ ચ ।
 સીસગ્ગ ન ધોણ્ડ, તેણ આળા તિરાહિયા ॥ ૩૯ ॥

જે નથી કરી શકતા સ્વહિત, કે નથી કરતા પરહિત તેવા
 બુદ્ધીનોતુ સ્વરૂપ કહે છે—

હે ગૌતમ ! જૂત, અવિશ્વ ને વર્તમાન કાળમા પણ એવા
 કટલાક આચાર્યપદ નામધારક સાધુઓ હોય છે કે જેમનું નામ
 દેતાં પણ નિશ્ચે પાપ લાગે, તો પત્રી તેમના પગિચાનું તો કહેવું
 જ શું ? તેનો વિશેષ અધિકાર મહાનિશ્ચય સૂત્રના પાંચમા અધ્ય
 યનથી જાણી લેવો ઘટે ૩૭

કથુ છે કે—જેમ નોકર ચાકર તેમજ હાથી ઘોડા ને વૃષભા
 દિકને ઝરાબર કેળવી કાળુમા રાખના વગર તે ઉન્નત-સ્વેચ્છાચારી
 બની જાય છે, તેમ શિષ્યો ને શિષ્યાઓ પણ પ્રશ્ન જે પ્રશ્ન જે પૃચ્છા,
 પ્રતિપૃચ્છા ને ચોપણાદિક વગર સ્વેચ્છાચારી બની જાય છે, તેથીજ
 આચાર્ય સ્વશિષ્યોને તથા મહત્તરા પોતાની શિષ્યાઓને સદાકાળ
 પ્રતિપૃચ્છાદિકવડે શિખ મચ્ચ આપી કેળવીને કાળુમા રાખના
 પ્રયત્નશીલ રહે છે—કાળુમા રાખે છે ૩૮

જે આચાર્ય, ઉપાધ્યાય ને ગણાવડેકાદિક જવાબદાર લેખાતા
 નેતા-વડીલ પુરૂષ રાગ, દેવ અથવા પ્રમાણરૂપ દોષ તેમજ આગસ,
 મોહ, અવજ્ઞાદિકવડે શિષ્યવર્ગને સચમ અનુષ્ઠાનમા પ્રેરણા-સારણા
 વારણા ચોપણાદિક ન કરે તે જિનાસાના વિરાધક જાણવા ૩૯

સચેવેણ મણ્ સોમ ! વન્નિય ગુરુલક્ષણ !
 ગચ્છસ્મ લક્ષણ ધીર, સચેવેણ નિસામય ॥ ૪૦ ॥
 ગીઅત્યે જે સુસવિગ્ને, અણાલસી દદ્વણ્ ।
 ધક્કલિયચરિતે સયય, રાગદોષવિવજ્ઞિણ્ ॥ ૪૧ ॥
 નિઠ્ઠવિયઅઠ્ઠમયઠ્ઠાણે, સોસિઅકસાણ્ જિહ્વિણ્ ।
 વિહરિજ્ઞા તેણ્ સદ્ધિ તુ, છઠમત્ત્વેણ વિ કેવલી ॥ ૪૨ ॥
 જે અણહીયપરમત્થા, ગોઅમા ! સજયા મવે ।
 તમ્હા વે વિવજ્ઞિજ્ઞા, હુગર્હપયદાયગે ॥ ૪૩ ॥

હે શિષ્ય ! સમ્મેપથી ગુરુના લક્ષણ મે વર્ણવ્યા હવે સાધુ
 સમુદાયરૂપ ગચ્છના લક્ષણ સમ્મેપથી કહું છું તે હે યુદ્ધિશાળી
 વિનેય ! તું સાવધાનપણે સાંભળ — ૪૦

જે સૂત્ર અને અર્થ ઉમયમા કુશળ હોય તથા અત્યંત સચે
 ગવાન, વૈયાવસ્થાદિ કરવામા ઉપમી, દ્રઢવતી, નિર્દોષી, આરિત્રવાન
 અને સદાય રાગ-દ્વેષ-કષાય રહિત હોય, ૪૧

વગી આઠે મહ જેના ગતી ગયા હોય, કષાય પાતળા પડી
 ગયા હોય, તથા જિતેન્દ્રિય હોય તેવા મુગુલુ છમસ્થની સગાથે
 પણ કેવળી ભગવાન (સુદ્ધા) નિહાર કરે છે, એથી વિપરીત
 લક્ષણવાળા સાથે નિહાર ન કરવો એમ શાસ્ત્રકાર કહે છે ૪૨

હે ગૌતમ ! જે સાધુઓ શાસ્ત્રના પરમાર્થને પામ્યા ન હોય—
 આચારાગાદિક સૂત્રોના રહસ્યો અજાણ હોય, તેથી તે હુર્ગતિના
 માર્ગે દોરી જાય માટે એવા સાધુઓથી વેગળા રહેવું, અને ગીતાર્થ
 પુરૂષને સકળ ઉપદેશ સુખકારી થાય છે માટે એમના સંબંધમા
 રહેવું ૪૩

ગીઅત્યસ્મ વયણેણ, વિસ હાલાહલ પિને ।

નિબ્ધિકપ્પો ય મક્કિવજ્ઞા, તક્કણે જ મમુદ્દે ॥ ૪૪ ॥

પરમત્યઓ વિસ નો ત, અમપરસાયણ સુ ત ।

નિબ્ધિગ્ધ જ ન ત મારે, મજો ત્રિ અમયસ્મો ॥ ૪૫ ॥

અગીઅત્યસ્મ વયણેણ, અમિય પિ ન છુટ્ટુ ।

જેણ નો ત ભવે અમય, જ અગીઅત્યદેગિઅ ॥ ૪૬ ॥

પરમત્યઓ ન ત અમય, વિસ હાલાહલ સુ ત ।

ન વેણ અજરામરો હુજ્ઞા, તક્કણા નિહણ ન્ણ ॥ ૪૭ ॥

ગીતાર્થના વચનથી તત્ત મળ્યું નિપજાવે એવું હજાહજા ઝેર સર્વથા ચકા વગર પી જવું અથવા ઝેરની ગોળી ખાઈ જવી, (સારી કહી છે) કેમકે ખરી રીતે તે વિષ નહીં પણ નિશ્ચે તે વિષ વગરતું અમૃત-રસાનુજ હોય છે, કારણ કે તે વિષ ખાનારને મારતું નથી અને કાચ તેથી મળ્યું નિપજે તોપણ વાસ્તવિક તે અમૃત જેવું જ જાણવું અહીં ગીતાર્થ અને સંવેગીની ચકા અગીમા ગીતાર્થ અને સંવેગી એવા ધર્માચાર્યજ લેવા કે જે સુમધ્ય જ્ઞાન ક્રિયાથી યુક્ત જ હોય, એથી વિપરીત અગીતાર્થની હકીકત જણાવે છે —૪૪-૪૫

અગીતાર્થના વચને અમૃત પણ ન ખીવું, કેમકે અગીતાર્થ દોષિત હોવાથી તે અમૃત જેવું કુળદાયક નજ હોય ૪

ખરી રીતે તો તે અમૃત નહીં પણ નિશ્ચે હજાહજા ઝેરજ હોય છે, કેમકે તેવડે અજામર થનાતું નથી પણ તત્કાળ મરણ નીપજે છે ૪૭

અગ્નીઅત્યકુમીર્હેહિ, સગ તિવિદેષ વોસિરે ।

મુક્ત્વમગ્ગાસિમે વિગ્ધે, પદમ્મી વેશ્મગે જહા ॥ ૪૮ ॥

પજલિય હુયવહ દુદ્ધ, નિસ્સકો તત્થ પવિસિહ ।

અત્તાણ નિદહિજાહિ, નો કુસીલસ્સ અદિન્નણ ॥ ૪૯ ॥

પજલતિ જત્થ ધગધગસ્સ, ગુરુણા વિ ષોદ્ધ સીસા ।

રાગદોસેણ વિ અણુસણ ત ગોયમ । ન ગચ્છ ॥ ૫૦ ॥

ગચ્છો મહાણુભાવો, તત્થ વસતાણ નિજ્જરા વિહલા ।

સારણવારણચોઅણ-માર્હિ ન દોસપહિવસી ॥ ૫૧ ॥

અગ્નિતાર્થ અને કુશીલ તથા પાસત્યાદિકનો સગ મન,
મથન અને કાયાવડે વર્જવો પદમ્મી ચોરની પેરે એ બધા મોક્ષ
માર્ગમા વિનિશ્ચયક બાધુવા ૪૮

પ્રજ્વળિત-ધગધગતા અગ્નિને દેખી, નિશકપણે તેમાં
પેત્તી પોતાની જાતને બંધે બાળી નાખવી, પણ કુશીલ અગ્નિતા
ર્થનો સગ નજ કરવો, એટલુંજ નહિ પણ તેના આગ્રિન સાધુનો
પણ સગ ન કરવો ૪૯

હે ગૌતમ ! ‘ તમારી જેવાને આમ કરવું શુક્ર છે ’ એમ
સ્વઆચાર્યાદિકે પ્રેરણા કર્યા છતાં શિષ્યો જેમા રાગ, દ્વેષ અને
ક્રોધ-કષાયના ધખાગવડે અગ્નિની પેરે ધગધગાયમાન રહે, ને
લગારે પડતાવે છેવટે પણ ન કરે તે ગચ્છ ન કહેવાય ત્યારે ખરે
વાસ્તવિક ગચ્છ કેવા લક્ષણવાળો હોય તે કહે છે — ૫૦

મહાપ્રભાવશાળી સાધુસમુદાયરૂપ ગચ્છમા વાસ કરનાર શુ
નિઓને વિશાળ કર્મનિર્જરા અથવા સર્વ કર્મક્ષયરૂપ મોક્ષ પણ

ગુરુનો છદણવત્તી, સુવિનીષ્ણ જિયપરીસહે ધીરે ।
 ન વિ પદ્ધે ન વિ હુદ્ધે, ન વિ ગારવિણ ન વિગહસીઝે ॥૫૨॥
 સ્વતે દત્તે ગુત્તે, મુત્તે વેરગમગમહીણે ।
 દસવિહસામાયારી-આવસ્સગસજમુજ્જુત્તે ॥ ૫૩ ॥
 સ્વરફરુસકક્કસાપુ, અણિદ્દુદ્દાહ નિદુરગિરાપુ ।
 નિબ્બચ્છણનિદ્ધાડણ-માર્ઠિહિ ન જે પડસ્સતિ ॥ ૫૪ ॥

થાય છે તથા તેવા ગમ્મમા વસતા સારણા, વારણા અને ચોપણાદિક
 ભાગ્યતિવડે દોષની પ્રાપ્તિ થતી નથી ૫૧

સર્વ સાધુઓ પોતાના આચાર્યના આશય પ્રમાણે ચાલનારા,
 સુવિનીત, ગમે તેવા પરિષદોથી અઠગ રહેલા વજ્રસ્વામી જેવા ધીર,
 નિરભિમાની, ત્રી તોષણાળી, રસગારવાદિ સહિત, અને વિરૂદ્ધ કથા
 કથનરૂપ વિકલ્પથી દૂર રહેનારા હોય છે ૫૨

ગજસુક્રમાળની જેવા સમાવત, શાલિભદ્રાદિની જેવા જીતે
 નિદ્ર્ય, રથુવભદ્ર મુનિ જેવા પ્રહારચારી, જળસ્વામી જેવા સતોષી
 અને અયમતા કુમારકાળે થયેલા ઉદારી પ્રમુખ જેવા સવેગી (વૈરા
 ગ્ય હીના) તથા ઈચ્છા-મિચ્છાદિ દશવિધ સામાચારી, આવશ્યક
 કષણી અને સયમયોગનુ સેવન કરવા સાવધાન રહે છે ૫૩

ખર (આકરી), પડ્ધ (કંઠાર) ને કંઠેય (કરવત જેવી અસદ્ધ)
 એવી અનિષ્ટ, કુદ ને નિર્દય વાણીવડે કરાતી નિભૂ છનાથી અને
 નિવાસરથાન કે ગમ્માદિકના ભલિષ્કારથી જે કોપતા નથી-પ્રદેષ
 કરતા નથી તે સુસાધુઓ ગમ્મયોગ્ય છે ૫૪

ત પિ ન રુવરસત્ય, ન ય વણ્ણત્ય ન ચેવ દપ્પત્ય ।
 સજમભરવહણત્ય, અક્ખોવગ વ વહણત્ય ॥ ૫૮ ॥
 વેજણ ૧ વેયાવચ્ચે ૨, હરિજઢ્ઢાપ્પ અ ૩ સજમઢ્ઢાપ્પ ૪ ।
 તહ પાણવત્તિજાપ્પ ૫, હઢ્ઢ પુણ ધમ્મચિંતાપ્પ ૬ ॥ ૫૯ ॥
 જત્ય ય જિટ્ઠકણિટ્ઠો, જાણિજ્જઙ્ગ જિટ્ઠવયણચ્છમાણો ।
 દિવમેણ વિજો જિટ્ઠો, ન ય હીલિજ્જઙ્ગ સગોઅમા । ગચ્છો ॥ ૬૦ ॥

તેઓ ઉદરપૂરણા પૂરતો આહાર કરે છે તે પણ રૂપ રસની વૃદ્ધિ માટે નહીં, શરીરની કાન્તિ વધારવાને નહીં, તેમજ કામ-વિષય વાસનાની વૃદ્ધિ માટે નહીં, પરંતુ ગાડીને સુખે ચલાવવા જેમ તેના ચેડાની નાભીને જરૂર પુરતું તેજ ઉજવામા આવે છે તેમ કેવળ સુખમનો ભાર સુખે વહન કરવા-ચારિત્રના નિર્વાહ પૂરતો આહાર ગમ્મવાસી સાધુઓ ગ્રહણ કરે છે તે આહાર પણ છ કારણે લેવા મા આવે છે, તે કારણો અહીં જણાવે છે — ૫૮

હુધાવેદનાને સમાવવા માટે, ગરુડગત શુર, બાળ, ગ્હાન, વૃદ્ધ, તપસ્વી પ્રમુખની સુખે વૈયાવચ્ચ (સેવા-શક્તિ) કરવા માટે, જતા આવતા જયણા સાચવવા-ઉપયોગ બનત રાખવા માટે, સુખમબ્યાપારમા રખણના ગહિત પ્રવર્તવા માટે, પ્રાણ-વિતની રક્ષા કરવા માટે, તથા સૂત્રાર્મના અનુચિન્તનની એકાગ્રતા માટે સાધુઓ આહાર કરે છે ૫૯

જે ગમ્મમા વડીલ પ્રત્યે બહુમાનભર્યા વચન-સંબોધનવડે દીક્ષાપર્યાયે મોટા નાના અપદ્ધપણે નમજાર તેમ બોલાતું હોય અથવા દીક્ષાપર્યાયથી કે શુભુથી વૃદ્ધ હોય તેમના આદેશ પ્રત્યે બહુમાન કરવામા આવતું હોય, વળી જે ગરુડમા એક દિવસ માત્ર દીક્ષા

જત્ય ય અઝાકપ્પો, પાણચાપ વિ રોરહુમ્મિમ્મસ્યે ।

ન ય પરિમુજ્જહ સહસા, ગોયમ ગચ્છ તય મણિય ॥૬૧॥

જત્ય ય અઝાદિ સમ, ઘેરા ત્રિ ન ઉદ્ધવતિ ગયદસણા ।

ન ય જ્ઞાપતિ યીરા, અગોવગાહ ત ગચ્છ ॥ ૬૨ ॥

પથયે મોટો હોય, તેના પછુ વચનનુ ઉત્તરનાદિક થવા ન પામતું હોય, તેમજ દીક્ષાપથયે હુપુતર છતાં જે શુભુદ્ધ હોય તેની પછુ દીક્ષના ન કરતા વજ્રસ્વામી પ્રત્યે સિદ્ધિત્રિસુરિના શિષ્યરત્નોની પેરે બહુમાન ભર્યું વચન-સંબોધન અને વર્તન કરવામા આવતું હોય તેને હે ગૌતમ ! ગચ્છ સમજવો ૬૦

હવે શાસ્ત્રકાર નાર્યા-સાધ્વીનો અધિભર કહે છે —

જે ગચ્છમા આકરા દુકાળ પ્રસંગે પ્રાણુત્યાગ જેવી સ્થિતિમા પછુ એકાએક, સાધ્વીઓએ આલેવો અથનાદિક આહાર સાધુઓ ઉત્સર્ગ માર્ગે એટલે મુખ્ય વિધિમાર્ગે તો વાપરતા નથીજ, પરંતુ કવચિત્ અપવાદ માર્ગે તેવાજ કોઈ અનિવાર્ય કારણસર યોગે ક્ષીણ જ ઘાન ગવાળા શ્રી અર્ચુકાપુત્ર આચાર્યની પેરે વાપરે છે—મહાજ કરે છે, તેને હે ગૌતમ ! મે ગચ્છ કહ્યા છે ૬૧

હવે ઉત્સર્ગ એટલે મુખ્ય વિધિમાર્ગે, સાધ્વીઓ સાથે વાન વિકથાદિક પરિચય પ્રમુખ નિવાગ્વા પ્રયકાર કહે છે —

જે ગચ્છમા જેમના દાત પડી ગયા હો એવા વૃદ્ધ સાધુઓ પછુ સાધ્વીઓ સ ગાયે નિઝારણુ વાર્તાલાપ કરતા નથી અને સ્ત્રીઓના અંગોગામને સંગમ દ્રષ્ટિથી જોતા—ચિત્તવતા નથી એટલે સાવધાનપણે તેમના સંગપ્રસંગથી દૂર રહે છે, તેને હે ગૌતમ ! તું ગચ્છ જાણુ ૬૨

એજ સ બધમાં વધારે સાવચેતી રાખવા શાસ્ત્રકાર સહુ સાધુજનોને શિખામણુ દે છે —

વજ્રેહ અપ્પમત્તા, અજ્ઞાસસગ્ગિ અગ્ગિવિસસરિસ ।
 અજ્ઞાણચરો સાહુ, હહદ્ અકિંચિ સુ અચિરેણ ॥ ૬૩ ॥
 ઘેરસ્સ તપસ્સિસ્સ વ, બહુસ્સજસ્સ વ પમાણમૂયસ્સ ।
 અજ્ઞાસસગ્ગીણ, જણજપણય હવિજાહિ ॥ ૬૪ ॥
 કિં પુણ તરુણો અવહુ-સ્સુઓ અ નપવિદુ વિગિઠ્ઠતવચરણો ।
 અજ્ઞાસસગ્ગીણ, જણજપણય ન પાવિજા ॥ ૬૫ ॥
 જહુ વિ સય ચિરચિત્તો, તહાવિ સસગ્ગિલદ્વપસરાણ ।
 અગ્ગિસમીવે વ ઘય, વિલિજ્ઞ ચિત્ત સુ અજ્ઞાણ ॥ ૬૬ ॥

હો સાધુજનો ! તમે તમામ પ્રમાદ (સ્વેચ્છાચાર) તથા દર્ધ,
 અભિ ને વિપત્તિ જેવો અનર્થકારી સાધ્વીઓનો સ સર્ગ-એકાન્ત
 વાર્તાવાપ પરિચયાદિક છડો કૂલવાણુક સાધુની પેઠે તેથી ચારિત્ર-
 પ્રાણનો નાશ થાય છે, તથા સાધ્વીના કઠ્ઠા પ્રમાણે ચાલનાર થોડાજ
 સમયમા અપયશ પામે છે-અનેક પ્રકારે લોકાપવાદને પાતળને છે
 માટે હે મુનિજનો ! સાધ્વીઓનો સ સર્ગ તને ૬૩

વૃદ્ધ, વપસ્વી, બહુશ્રુત તથા સર્વમાન-એવા પણ સાધુની
 અપહીર્તિ સાધ્વીના ગાદ પરિચયથી થવા પામે છે કે ‘ આ સાધુ
 સારા લક્ષણવાળા નથી ’ તો પછી આગ-તરણ, અબહુશ્રુત (આગ
 મનોધ રહિત) અને વિકૃષ્ટ (અકૃમ ઉપરાત) તપ આચરણ પણ
 નહીં કરનારા સાધુ, સાધ્વીની સાથે નિષ્કારણ વિકથા પરિચય
 કરવાપડે શુ લોકાપવાદ ન પામે ? પામેજ ૬૪-૬૫

જો કે સાધુ પોતે દ્રઢચિત્ત હોય તોપણ વધારે વધારે સાધ્વીના
 સ સર્ગમા આવતા અગ્નિ મીપે ધીની જેમ તેનું ચિત્ત જરૂર
 પીગળી જાય છે ૬૬

સવ્યતથ દ્વિતિયવગ્ગમ્મિ, અપ્પમત્તો સયા અવીસત્થો ।
 નિત્થરદ્ધ વમ્મચેર, તત્ત્વિવરીઓ ન નિત્થરદ્ધ ॥ ૬૭ ॥
 સવ્યત્થેસુ વિમુત્તો, સાહુ સવ્યત્થ હોદ્ધ અપ્પવસો ।
 સો હોદ્ધ અણપ્પવસો, અજ્ઞાણં અણુચરતો ડ ॥ ૬૮ ॥
 લેલપડિઅમપ્પાણ, ન તરદ્ધ જહ મચ્છિઆ વિમોણ ॥
 અજ્ઞાણુચરો સાહુ, ન તરદ્ધ અપ્પ વિમોણ ॥ ૬૯ ॥
 સાહુસ્સ નત્થિ લોણ, અજ્ઞાસરિત્તા હુ વંધણે ઉવમા ।
 ઘમ્મેણ સહ ઠવતો, નયસરિત્તો જાણ અસિલેસો ॥ ૭૦ ॥

સર્વત્ર ગૃહસ્થ કે સાધ્વી પ્રમુખ સ્ત્રીસમુદાયને વિશે તથા
 વિધિ વિધાસ રાખ્યા વગર સદા સાવધાનપણે સયમમાર્ગમા
 પ્રવર્તનાર સાધુ નિરોધપણે પ્રદાયર્યને પાળી શકે છે, પરંતુ તેથી
 બિપરીતપણે ચાલનાર સ્વેચ્છાચારી સાધુ અમૂલ્ય પ્રદાયર્યને
 આચવી શકતો નથી, પણ શુભાવી બેસે છે ૬૭

સર્વ પદાર્થમા મમતા રહિત સાધુ સર્વત્ર સ્વતંત્ર રહે છે,
 કયાંય પરતંત્ર બનતો નથી, આત્મવશ રહે છે, પરંતુ સાધ્વિએન્દ્રિય
 કથન પ્રમાણે ચાલનાર સાધુ પતંત્ર સેવક બેવો બની શકે છે ૬૮

આના સમર્થન માટે શાસ્ત્રકાર દ્રષ્ટાન્ત કહે છે—

જેમ જેળમા પડેલી માળી તેમાથી છુટી જાય જઈ
 શકતી નથી, તેમ સાધ્વીના સ્નેહપાશમા બંધાયેલા સાધુ પણ
 તેમાથી છુટી બીજે કયાઈ વિહાર કરી જઈ શકતો નથી ૬૯

સાધુને સામાન્ય જનોમા સાધ્વી જેવી નિર્લેપશૂન્ય ધનમા
 બાંધનારી બીજી કોઈ વસ્તુ નથી—તેથી ભગવાન સાધુજનોએ સદા

વાયામિત્તેણ વિ જત્ય, મદ્વચરિત્તસ્ય નિગ્ગહ વિહિણા ।
 વહુલદિલ્લહસ્સાવી, કીરડ્ઝ શુરુણા તય ગચ્છ ॥ ૭૧ ॥
 જત્ય ય સન્નિહિત્ત્વકસ્વહ-આહુદમાર્ઙ્ગેણ નામગટ્ટેણ વિ ।
 પૂર્વકમ્મા મીઝા, આઠત્તા કપ્પત્તિપ્પેસુ ॥ ૭૨ ॥

તેનાથી ચેતતા રહેવાની જરૂર છે અહીં શાસ્ત્રકાર અપવાદાપવાદ
 કહે ॥ ફક્ત સયમબ્રહ્મ થયેલી સાધ્વીઓને સમયોચિત ઉપાયબદ્ધે
 શ્રુત ચારિત્ર રૂપ સયમ-સમાધિ-ધર્મ સાથે જોડતો આગમવેદી
 સાધુ અભયક-અશુભ કર્મભય નહીં કરનાર-આજ્ઞાનો અવિરાધક
 જાણુવો શ્રુતચારિત્ર ધર્મથી ચૂકેલી કોઈ સાધ્વીને કેખી, તેની પાસે
 ગચ્છોપદેશ પરિચયાદિ કરીને, તેને શ્રુતચારિત્રરૂપ ધર્મ સાથે જોડી
 દે અથવા કોઈ મહા આપત્તિમા આવી પડેલી સાધ્વીને જોય તેને
 તેમથી બચાવી સયમમાર્ગમા સ્થિર કરી દે તેવા સમરનેદી સાધુને
 અભયક જાણુવા ૭૦

પુન શિક્ષાપ્રદાન અને સદ્ગુણ વર્ણનવડે ગચ્છતુ સ્વરૂપ
 કહે છે —

વચનમા રથી પલ્લુ બ્રહ્મ ચાન્ત્રિવાળો કહાય બહુ લબ્ધિયુક્ત
 હોય તોપલ્લુ શાસ્ત્રનીતિ સુજળ તેને શુદ્ધ તરફથી જે ગચ્છમા યોગ્ય
 શિક્ષા કરવામા આવે છે તે ગચ્છ પ્રમાણ છે ૭૧

જે ગચ્છને વિષે આહારી કે અણુહારી વસ્તુ રાત્રીએ ગામવા
 રૂપ સનિધિદોષ, તથા ઔદેશિક-સાધુને ઉદ્દેશીને કરેલ આહારાદિક,
 અપ્યાહુત-સામે આણેલો આહાર લેવા રૂપ વિગેરે, તથા પૂતિ-
 કર્મ-જેમા આધાકર્મવાળા આહારનો લેશમાત્ર પણ સ્પર્શ થયો

મહત્ત્વ નિહુઅસહાવે, હાસદવવિનઞ્જિપ્ત વિગદ્મુકે ।

અસમજસમકરતે, ગોયરમૂમદ્ધ વિહરતિ ॥ ૭૩ ॥

મુગિણ નાળાભિગ્ગહ, હુક્કરપચ્છિત્તમણુચરતાણ ।

જાયદ્ધ વિત્તચમક્ક, દેવિદાણ પિ ત ગચ્છ ॥ ૭૪ ॥

હોય તેવા આધારભાદિક મોળ પ્રકારના ઉદ્ગમ દોષોના નામ લેતા પણ કરનારા અને કદાચ તેવો દોષિત આધારાદિક અનુપયોગે પાત્રમાં આવી ગયેલ હોય તો તે લક્ષ્યગત થતા પરકથી તે આધારવાળા પાત્રાદિકને તથાવિધ જળવડે ત્રણ વાર દેશ્વાતવાર સ્વસ્થાભાચારી મુજબ ધોઈ સાફ કર્યા માદજ તેનો ઉપયોગ કરે, એવો સાવધાન સાધુજનોનો સમુદાય જેમા રહેતો હોય તે ગમ્મ પ્રમાણ છે ૭૨

વળી જેમ સાધુજનો સિદ્ધાન્ત અનુસાર પ્રિય, પદ્ય ને સત્ય કહેનારા અથવા નિશકાદિ સ્વસ્થાવવાળા, શાન્ત અને ગભીર આશયવાળા, હાસ્ય અને પદોપહાસથી વિરમેવા, વિકથાથી દૂર રહેનારા અને શુરૂની આજ્ઞાનો જ ન વિગેરે અનાયને તથા ખોટા મૂર્ખિ અર્થે વિચરે-જ્ઞાનાદિ સત્ પ્રયોજનેજ જમણુ કરે, અથવા કદેલા તથાવિધ દ્રવ્ય દેત્ર કાળ ભાવરૂપ અભિમહને માટે દંડ, દિવિધ પ્રકારના અભિમહ અને દુષ્કર પ્રાર્થાચિત્ત-તપ પ્રમુખ કન્ધ મુનિ જનોને દેખી દેવેન્દ્રોને પણ આશ્ચર્ય થાય એવા દુષ્કર્મની સુધુઓ જેમા હોય તે ગમ્મ પ્રમાણ બાલુવો. ૭૩-૭૪

હવે જીવરક્ષાદિક દ્વારવડે ગમ્મ-સરૂપ કહે છે —

પુઢવિદગઅગણિમારુજ, વા ઉ વણસ્સહતસાણ વિવિહાણ ।
 મરણતે વિ ન પીઢા, કીરહ મણસા તય ગચ્છ ॥ ૭૫ ॥
 રવજ્જરિપત્તમુજેણ, જો પમએ ઉવસ્સય ।
 નો દયા તસ્સ જીવેસુ, સમ્મ જાણાહિ ગોયમા । ॥ ૭૬ ॥
 જત્ય ચ વાહિરપાણિઅ, બિંદુમિત્ત પિ ગિમ્હમાર્હસુ ।
 તણ્હાસોસિઅપાણા, મરણે વિ સુણી ન ગિણ્હતિ ॥ ૭૭ ॥
 હચ્છિજ્જહ જત્ય સયા, વીયપણાવિ ફાસુઅ ઉદય ।
 આગમવિહિણા નિરણ, ગોઅમ । ગચ્છ તય મણિય ॥૭૮॥

વિવિધ પૃથ્વી, પાણી, અગ્નિ, વાયુ, વનસ્પતિ અને ત્રસ
 છવેને મનથી પણ પીઢા કરવામા આવે નહીં-સર્વ છવેને સ્વ
 આત્મા સમાન લેખવામા આવે તેવા સાધુસમુદાયને ગચ્છ લેખવો ઉપ

ખજૂરીની કે ઝુજની સાવરણીવતી જે સાધુ ઉપાશ્રયને સાદ્
 કરે-પ્રમાર્જે તેને છવો પ્રત્યે અનુકંપા નથી, એમ હે ગોતમ । તુ
 અરાગર સમજ ૭૬

જે ગચ્છમા શ્રીમાદિક ઋતુઓ મધ્યે તૃપાથી ગમે તેટલા
 પીઢા પામેલા મુનિઓ પ્રાણાન્તે પણ એક બિંદુમાત્ર તળાવ, કુવા,
 વાવ કે નદી પ્રમુખનું સચિત્ત જળ છુલ્લક સાધુની પેઠે ગ્રહણ કરતા
 નથી, તે ગચ્છને સત્ય-પ્રમાણ બાણવો ૭૭

જે ગચ્છમા સાધુઓ અપવાદ પ્રસંગે પણ શુદ્ધ-પ્રાસુક
 [નિર્ભય] જળ સદા શાસ્ત્રોક્ત વિધિવડે ઠહાપણથી શ્રદ્ધણુ કરવા
 ઇચ્છે છે તે ગચ્છ સત્યપ્રમાણ બાણવો ૭૮

જત્ય ય સૂલવિસૂદય, અન્નયરે વા વિચિત્તમાયકે ।

ઉપ્પષ્ઠે જલણજા-લણાઈ ન કરઈ તય ગચ્છ ॥ ૭૯ ॥

ચીયપણુ સારુ-વિગાઈ સદ્દાઈમાઈઈહિ ચ ।

કારિતી જયણાણુ, મોયમ । ગચ્છ તય મળિય ॥ ૮૦ ॥

પુપ્ફાળ ચીઆણ, તયમાઈણ ચ વિવિહદબ્બાણ ।

સઘટ્ટણપરિઆવણ, જત્ય ન કુજા તય ગચ્છ ॥ ૮૧ ॥

હાસ લેહુ કવ્વ, નાહિયગાય ન કીરણુ જત્ય ।

ધાવણ હેવણ લઘણ, મમકારાવણઉચ્ચરણ ॥ ૮૨ ॥

જે ગચ્છમા શૂલ, વિશૂચિકા કે બીજા અનેક પ્રકારના જીવલેણુ રોગ પેદા થયા હતા, આપાઠાચાર્યની પેરે મુનિઓ અગ્નિનો આરભાદિક કરતા નથી તે ગચ્છ પ્રમાણ છે ૭૬

અને અપવાદરૂપ ખાસ જરૂરી પ્રસંગે (અશક્ય પરિહારે) કેવળ સાધુ વેપધારી સાર્વપક પાસે, તેના અભાવે સિદ્ધપુત્રની પાસે, તેના અભાવે ચારિત્ર તજેલા પશ્ચાત્કૃત પાસે, તેના અભાવે વ્રતધારી આવક પાસે અને તેના અભાવે કોઈ ભક્ત અન્ય દર્શની પાસે, શૂલ વિશૂચિકા કે તેવા કોઈ જીવલેણુ રોગના કારણે તેવી ખપ પૂરતીજ અગ્નિની ચતના કરાવે છે તે ગચ્છને પણ પ્રમાણ માનવો. ૮૦

જળ-અંચળના (નાલજલ કે વૃતજલ) કુલ, ધાન્યના બીજ, તથા વૃક્ષાદિકના મૂળ, પત્ર, અકુર, ફળ, છાલ પ્રમુખ સચિત વસ્તુને સઘટ્ટ, પરિતાપ જે ગચ્છમા સાધુઓ ન કરે તે ગચ્છને સત્ય પ્રમાણ લેખવો ૮૧

હાસ્ય, બાળકીડા, કમકથાદિક કુચેષ્ટા, નાસ્તિકવાદ જે

જતિયત્વીકરફરિમ, અતરિઅ કારણે વિ ઉપ્પત્તે ।

દિદ્દીવિસદિત્તગ્ગી-વિસ વ વલ્લિઅણ્ણ ગચ્છે ॥ ૮૩ ॥

બ્રાહ્મણ્ણ વુટ્ઠાણ્ણ, નત્તુઅદુદ્ધિઆદ્ અહ્વ ભદ્દણીણ્ણ ।

ન ય કીરદ્ધ તણ્ણફરિસ, ગોયમ । ગચ્છ તય મણિય ॥ ૮૪ ॥

ગમ્મમા કરવામા આવતા ન હોય, તથા વર્કગતિએ ગમન અથવા અકાળે કારણ વગર વર્ષાકરપ વિગેરેનું ધોવું, વેગથી અશ્વની જેમ ચાલવું, વાહાદિકનું ઉત્ત ધન કરવું, અથવા કોમાદિકવટે અન્નપાણીનો ત્યાગ કરવો, વસ્ત્ર પાત્ર ઉપાગ્રય પ્રમુખ વસ્તુ ઉપર મમતા કરવી તેમજ પરમપૂજ્ય જનાદિકની નિંદા કરવી વિગેરે હોયોથી જ્યાં ફર રહેવાનું હોય ૮૨

વગી જે ગમ્મમા કટક, રોગ, ઉન્મત્તાદિક પ્રમુખ કારણ ઉત્પન્ન થયા વિના સાધ્વીના કર-ચરણનો સ્પર્શ, દ્રષ્ટિવિષ સર્પ કે પ્રજ્વલિત અગ્નિ કે ઝેરની જેમ વર્જવામા આવે છે, અથવા ગૃહસ્થ સ્ત્રીના હસ્ત-ચરણનો સ્પર્શ તમાવિધ કારણ ઉત્પન્ન થયા છતાં પણ દ્રષ્ટિવિષ સર્પ કે પ્રજ્વલિત અગ્નિ કે ઝેરની જેમ વર્જવામા આવે તે સત્ય ગમ્મ જાણવો ૮૩

મહામોહ રૂપ ઉં માદનું કારણ જાણી, જાળ કુમારિકા કે વૃદ્ધ નારી, પુત્રની પુત્રી, કે પુત્રીની પુત્રી, કે બહેન, માતા, પુત્રી કે સ્ત્રી પ્રમુખનો અગસ્પર્શ જ્યાં કરવામા ન આવે તે ગમ્મને હે ગૌતમ ! સત્ય-પ્રમાણ સમજવો ૮૪

જતિવર્ત્યાકરફરિસ, ઊંઘી અરિહા વિ સયમરિ કરિસા ।
 ત નિચ્છયઓ ગોયમ ૧, જાણિસા મૂલગુણમદ્ધ ॥ ૮૫ ॥
 કીરડ ધીયપણ, સુત્તમમણિય ન જત્ય વિહિણા ૨ ।
 હપ્પણે પુણ કએ, દિસસાજાયકમાઈય ॥ ૮૬ ॥
 મૂલગુણેહિ વિમુક્ક, વદ્ધુગુણકલિય પિ લલ્લિસપા ૩ ।
 ઉત્તમકુલે વિ જાયં, નિદ્ધાડિસડ્ડ તય ગચ્છ ॥ ૮૭ ॥

જે ગમ્મમા બીનો કરરપયં સ્વ ૪ આચાર્યાદિક પણ કરતા
 હોય તો તે ગમ્મને હે ગૌતમ ૧ નિર્મ્મ મૂળગુણથી બ્રહ્મ થયેલ
 સમજવો ૮૫ અહીં અપવાદ પ્રસંગ કહે છે —

જે ગમ્મમા સાધવીએ દીક્ષા બ્રહ્મ કયાં મળી તેને કોઈ
 જીવલેલુ વ્યાધિ ઉત્પન્ન થયો હોય તેવા કોઈ પ્રસંગે કે વિષમ
 વિદ્વાદાદિક પ્રસંગે અપવાદ સ્થાને પણ જુદાજુદા પાદિકમા ભગવતે
 જે અણકહેલું—નિષેધ કરેલું હોય તે પ્રકારે કરવામા આવે અને
 અપવાદ સેવવોજ ન્યા મહાસામકારી હોય ત્યાં તેમ શાસ્ત્રોપ્ત
 પ્રકારે કરવામા ન આવે, જેથી પરિણામ વિષરીત આવે ને
 આશાનો ભંગ થાય તેનો ગમ્મ પ્રમાણરૂપ ન લેખાય. ૮૬

અનેક લખિંસ પત્ત, બીજા બદ્ધુગુણયુક્ત અને ઉત્તમ કુળમા
 ઉત્પન્ન થયા છતાં જે સાધુ પાત્ર મહામતોરૂપ મૂળગુણથી, બ્રહ્મ
 થયેલ હોય તેને આચાર્યમહારાજ તિરસ્કાર કરીને સ્વગમ્મમાથી
 દૂર કરે તે ગમ્મને—સત્ય પ્રમાણરૂપ લેખનો (ચિલ્લિદિ નિદ્રાવશ
 અતિ દુષ્ટ સ્વભાવવાળા સાધુને પણ આચાર્ય નિજગમ્મમાથી દૂર
 કરી દે તે ગમ્મ પ્રમાણ લેખાય છે) ૮૭

જતથ દિરણસુવણે, ધણવર્ષે કસતત્ત્વફલિહાણ ।

સપણાણ આસણાણ ય, હુસિરાણ ચેવ પરિભોગો ॥૮૮॥

જતથ ય વારહિઆણ, તે કૂહિઆણ ધ તહ ય પરિભોગો ।

મુત્તુ સુક્કિલ્લત્થ, કા મેરા તત્થ ગચ્છમ્મિ ॥ ૮૯ ॥

જતથ દિરણસુવણ, હત્થેણ પરાણગ પિ નો છિપ્પે ।

કારણસમપ્પિય પિ હુ, નિમિસસલ્લદ્ધ પિ ત ગચ્છ ॥ ૯૦ ॥

જતથ ય અજ્ઞાલદ્ધ, પહિગહમાઈ વિ વિવિહમુવગરણ ।

પરિમુજ્ઞ સાહ્વાઈ, ત ગોયમ । કેરિસ ગચ્છ ૧ ॥ ૯૧ ॥

જે ગચ્છમા સોના-રૂપાનો, ધન-ધાન્યનો, કાસાનો ને
તાબાના પાત્રોનો, સ્કાટિક રત્નમય બાજનોનો, ખાટ પલ્લગાદિકનો,
ત્રેસવાની માગી ને આકળાદિકનો તેમજ સચિદ્ર (પોલા) પીઠ
રૂઢકનો ઉપયોગ (ઉપભોગ) કાયમ કરવામા આવતો હોય, તેમજ
વળી જ્યાં પહેલાં છેલ્લા જિનના વીર્યની અપેક્ષાએ સાધુયોગ્ય મેલ
માનોપેલ વસ્ત્રોનો અનાદર કરી રક્ત (રંગેલા) વસ્ત્રોનો તથા લીલા
પીળા વિવિધ ભાતવાળા ને ભરત ભરેલા વસ્ત્રોનો સહા નિષ્કારણ
ઉપભોગ કરવામા આવતો હોય તે ગચ્છમા શી મર્યાદા હોવી
સબરે ? કશીએ નહીં ૮૮-૮૯

ઉક્ત સર્વ વસ્તુઓનો ઉપભોગ અનર્થકારી હોઈ, તેનો
નિષેધ દ્રઢ કરતા ચાલકાર કહે છે

જે ગચ્છમા પસમુ પલ્લ સોનુ-રૂપુ કોઈ ગૃહસ્થે ભય ઠે
સ્નેહાદિકવડે અર્પણ કર્યું હોય તો પલ્લ તેને હાથવટી લગારે
સ્પર્શ કરે નહીં, તે ગચ્છ પ્રમાણ લેખવો ૯૦

જે ગચ્છમા સાધ્વીઓને પ્રાપ્ત થયેલ પાત્રાદિક વિવિધ

અદ્વિત્ય મેસજ, બલબુદ્ધિવિવદ્ધિ પિ પુટ્ટિકર ।
 અજાલદ્વ મુજડ, કા મેરા તત્થ ગચ્છમ્મિ ॥ ૧૨ ॥
 પ્પગો પ્પગિત્થિય્પ્પ સદ્ધિ, જત્થ ચિદ્ધિજ્જ ગોયમા । ।
 સજર્ડ્ધિ વીસેસેણ, નિમ્મેર ત ત્થ માસિમો ॥ ૧૩ ॥
 વદધારિત્ત મુત્ત, આદ્ધિ મદ્ધર ચ ગુણરાસિ ।
 દ્ધિક્કો અજ્ઞાવેદ્ધિ, તમણાપાર ન ત ગચ્છ ॥ ૧૪ ॥

ઉપકરણોનો સાધુઓ વગર કારણે ઉપયોગ કરતા હોય, હે ગૌતમ !
 તે ગચ્છ શાનો ? ૯૧

બળ-બુદ્ધિને વધારનારા પુટ્ટિકારી (પૌષ્ટિક) અને અતિ
 દુર્લભ ઔષધ-લેખન પણ સાધ્વીએ આછી આપેલા જે ગચ્છમાં
 સાધુઓ સેવતા (વાપરતા) હોય તે ગચ્છમાં શ્રી મર્યાદા હોય ? ૯૨

જ્યાં એકલો સાધુ એકની જુદીજુદી સગાથે રાજ્યમાર્ગ
 દિક્કમાં ઉભો રહી વાતચિત કરે તે ગચ્છને અમે નિર્મર્યાદ-ભ્રમ
 વગરનો લેખીએ છીએ, તોપણ જ્યાં એકલી સાધ્વી સગાથે
 છડેચોક મર્યાદા મૂકી વાતચિત કરવામાં આવે તેનું તો કહેવું જ
 શું ? ૯૩

૬૬ ચારિત્રશીલ, નિરુદ્ધિ, આદેયવચની, મહામતિવત,
 અને ગુણના ભંડારરૂપ મહત્તરા (સર્વ સાધ્વીઓની સ્વામિની)
 અથવા મહત્તરાના સ્થાને રહેલી વડેરી સાધ્વીને ચારિત્રધર્મમાં
 સુદૃઢ, આદેય વચની, સુનત્ર ને ગુણના નિધાન એવા એક સમર્થ
 (ભવશીર) આચાર્ય સિવાય બીજો એકલો સાધુ સૂત્રાદિક લજ્જાવે
 તે અનાચાર જાણવો. તેવો ગચ્છ પ્રભાવરૂપ ન લેખાય ૯૪

જત્ય દિરાણસુવણે, ધણવણે કસતત્રફલિહાણ ।

સપણાણ આસણાણ ય, હુસિરાણ ચેવ પરિભોગો ॥૮૮॥

જત્ય ય વારડિઆણ, તે કૂડિઆણ ચ તહ ય પરિભોગો ।

મુત્તુ મુક્કિલવત્ય, કા મેરા તત્ય ગચ્છમ્મિ ॥ ૮૯ ॥

જત્ય દિરાણસુવણ, હત્યેણ પરાણગ પિ નો છિપ્પે ।

કારણસમપ્પિય પિ હુ, નિમિસચ્છણદ્ધ પિ ત ગચ્છ ॥ ૯૦ ॥

જત્ય ય અજ્ઞાલદ્ધ, પડિગહમાઈ વિ વિવિહમુવગરણ ।

પરિમુજ્ઞ સાહ્મિહિ, ત ગોયમ । કેરિસ ગચ્છ ૧ ॥ ૯૧ ॥

જે ગચ્છમા સોના-રૂપાનો, ધન-ધાન્યનો, કાસાનો ને
પાનાના પાત્રોનો, સ્કાટિક રત્નમય બાજનોનો, ખાટ પણ ગાદિકનો,
પ્રસવાની માચી ને આકળાદિકનો તેમજ સુછિદ્ધ (પોલા) પીઠ
દ્વકનો ઉપયોગ (ઉપભોગ) કાયમ કરવામા આવતો હોય, તેમજ
વળી જ્યા પહેલા છેલ્લા જિનના વીર્યની અપેક્ષાએ સાધુયોગ્ય થેત
માનોપેત વચ્ચનો અનાદર કરી રક્ત (રંગેલા) વચ્ચોનો તથા ક્ષીણ
ખીણા વિવિધ ભાતવાળા ને ભરત ભરેલા વચ્ચોનો સહા નિષ્કારણ
ઉપભોગ કરવામા આવતો હોય તે ગચ્છમા શી મર્યાદા હોવી
સમજે ? કશીએ નહીં ૮૮-૮૯

ઉક્ત સર્વ વસ્તુઓનો ઉપભોગ અનર્થકારી હોઈ, તેનો
નિષેધ દ્રઢ કરતા ચાત્રકર કહે છે

જે ગચ્છમા પરાયુ પણ સોનુ-રૂપ કોઈ ગૃહસ્થે ભય કે
સ્નેહાદિકવડે અર્પણ કર્યું હોય તો પણ તેને હાથપટી લગારે
સ્પર્શ કરે નહીં, તે ગચ્છ પ્રમાણ લેખવે. ૯૦

જે ગચ્છમા સામ્બીઓને પ્રાપ્ત થયેલ પાત્રાદિક વિવિધ

અદ્વદ્વિદ્વદ્વ મેસજ, બલબુદ્ધિવિવદ્વિષ્ણ પિ પુદ્ધિકર ।
 અસાલદ્વ મુજદ્વ, કા મેરા તત્વ ગન્ધમ્મિ ॥ ૯૨ ॥
 પુગો પુગિત્થિપ્પ સદ્ધિ, જત્થ ચિદ્ધિજ્ઞ ગોયમા । ।
 સજ્જદ્વ વિસેસેણ, નિમ્મેર ત ત્તુ માસિમો ॥ ૯૩ ॥
 વદ્વચારિત્ત મુત્ત, આદ્વજ મદ્વહર ચ ગુણરાસિ ।
 દ્વક્કો અજ્ઞાવેદ્વ, તમણાયાર ન ત ગન્ધ ॥ ૯૪ ॥

ઉપકરણોનો સાધુઓ વગર કારણે ઉપલોભ કરતા હોય, હે ગૌતમ ।
 તે ગન્ધ શાનો ? ૯૧

મળ-પુદ્ધિને વધારનારા પુદ્ધિકારી (પૌષ્ટિક) અને અતિ
 દુર્લભ ઔષધ-લેખન પણ સાધ્વીએ આણી આપેલા જે ગન્ધમાં
 સાધુઓ સેવતા (વાપરતા) હોય તે ગન્ધમાં શ્રી મર્યાદા હોય ? ૯૨

જ્યા એકલો સાધુ એકલી જુદ્વસ્થ સ્ત્રી સગાથે રાજ્યમાર્ગ
 દિક્કમાં ઉભો રહી વાતચિત કરે તે ગન્ધને અમે નિર્મર્યાદ-લક્ષણ
 વગરનો લેખીએ છીએ, તોપણ જ્યા એકલી સાધ્વી સગાથે
 છડેચોક્ક મર્યાદા મૂકી વાતચિત કરવામાં આવે તેનું તો કહેવું જ
 શું ? ૯૩

દ્વદ્વ ચારિત્રીશીલ, નિરુપદ્ધી, આદેયવચની, મહામતિવત્ત,
 અને ગુણના બહારરૂપ મહત્તરા (સર્વ સાધ્વીઓની સ્વામિની)
 અથવા મહત્તરાના સ્થાને રહેલી વડેરી સાધ્વીને ચારિત્રધર્મમાં
 સુદ્વદ્વ, આદેય વચની, મુનઝ ને ગુણના નિધાન એવા એક સમર્થ
 (ભવભીરુ) આચાર્ય સિવાય બીજો એકલો સાધુ સૂત્રાદિક લખાવે
 તે અનાચાર્ય જાણવો. તેવો ગન્ધ પ્રમાણરૂપ ન લેખાય ૯૪

ઘણગણિય હયકુહણ, વિજ્ઞદુગ્ગિજ્ઞગદહિયપાઓ ।
અજ્ઞા અવારિઆઓ, ફત્તીરજ ન ત ગચ્છ ॥ ૯૫ ॥

જત્ય સમુદ્રેસ કાલે, સાદ્રણ મટલીડ અજ્ઞાઓ ।
ગોઅમ ! ટપતિ પાણ, ફત્તીરજ ન ત ગચ્છ ॥ ૯૬ ॥

જત્ય મુણીય કસાયા, જગડિજતા વિ પરકસાઈદિ ।
નિચ્છિતિ સમુદ્રેડ, સુનિવિદો પગુલો ચેવ ॥ ૯૭ ॥

મેધનો ગર્ભાવય, અન્નના ઉદરમા રહેલો વાયુ તથા
વીજળીની જેમ જેના હૃદય કળી ન શકાય એવી સાધ્વીઓ જ્યાં
સ્વેચ્છા મુજબ આવ-જા કરે તે ઓગળ્ય છે, પણ ગચ્છ નથી
વળી જ્યાં ભોજન સમયે સાધુઓની મડળીમા સાધ્વીઓ સ્વેચ્છા
મુજબ આવતી હોય, તેને નિવેધવામા આવતુ ન હોય, તો હે
ગોતમ ! તે ઓગળ્ય છે પણ ગચ્છમર્વાદા નથી ૯૫-૯૬

હવે ઉત્તમ મુનિઓના સફળતાની મરૂપણા કરવાવડે
સદ્ગચ્છતુ સ્વરૂપ કહે છે

જે ગચ્છમા, પરજનોના કોષાદિક કષાયોવડે ધગધગાયમાન
કરાયા છતાં પણ જેમ પાગળો અતિશય સ્થિત છતો એક ડગ પણ
ચાલી શકતો નથી તેમ અતિગય થા ત મરેલા મુનિજનોના કષાય,
બીજો ગમે તેટલો પણ વે તોપણ લગાડે જાગતા-ઉદય પામતા
નથી, તેમજ મચેતન થઈ સામાને દુષ્ણ અગ્નિ ઉપમાવતા
નથી ૯૭ વળી-

ધમ્મતરાયમીઁ મીઁ સસારગચ્છવસહીઁ ।

ન ઉર્હરતિ કસાપ્પ, મુણી મુણીઁ તય ગચ્છ ॥ ૯૮ ॥

કારણમકારણેઁ, અહ કહવિ મુણીઁ ઉદ્ધહિ કસાપ્પ ।

ઉદપ્પ વિ જત્થ રુભહિ, સ્વામિજ્ઞ જત્થ ત ગચ્છ ॥ ૯૯ ॥

સીલતવદાણભાવણ, ચઉવિહધમ્મતરાયમયમીઁ ।

જત્થ બહૂ ગીયત્થે, ગોયમ । ગચ્છ તય મણિય ॥ ૧૦૦ ॥

જત્થ ય ગોયમ । પચ્છહ, કહવિ સૂણાણ ઇક્કમવિ હુજ્ઞા ।

ત ગચ્છ તિવિહેણ, વોસિરિઅ વડ્ડજ્ઞ અન્નત્થ ॥ ૧૦૧ ॥

મુખદાયક સર્વજ્ઞકથિત ધર્મના અતરથી બહીતા તથા
સસારભ્રમણ અને ગર્ભાવામના હુ ખથી બહીતા મુનિજનો ન્યા
કોષાદિક કથાયોને ઉદ્ધરતા-ભાવત કરતા નથી તે ગચ્છ સત્ય-
પ્રમાણરૂપ લેખવો ૯૮

વળી શુદ્ધલાનાદિકના વૈયાવચ્ચાદિક કારણપ્રસંગે કે વગર
કારણે, ઠાઈ રીતે (કોષાદિક કથાય) કથાયના કડવા રૂપ-
પરિણામને બાણનારા મુનિજનોને કંઠાય કથાય પેદા થવા પામે તે
જે ગચ્છમા હામાવડે કથાયને બાળી નાખી, એક બીજાને
ખમાવવામા-શાન્ત કરવામા આવે છે તે ગચ્છ પ્રમાણ છે ૯૯

જે ગચ્છમા દાન, શીલ, તપ ને ભાવનારૂપ ચાર પ્રકારના
ધર્મના અતરાયના બચથી બહીતા ધણા ગીતાર્થો-સૂતાર્થના બાણ
સાધુ પુરૂષો હોય તેને હે ગૌતમ ! તુ ગચ્છ બાણ ૧૦૦

હે ગૌતમ ! જે ગચ્છમા ૧ ધ ટી, ૨ ઉબલ (ખારણીયો), ૩

દૂળારમ પવત્ત, ગચ્છ વેસુજલ ન સેવિજા ।

જ ચારિત્તગુણેહિ, તુ ડજ્જલ ત તુ સેવિજા ॥ ૧૦૨ ॥

જત્ય ય મુણિગો કયવિ-ક્કયાડ કુચ્ચતિ સજમઘ્મદ્ધા ।

ત ગચ્છ ગુણસાધર । તિસ વ દૂર પરિહરિજા ॥ ૧૦૩ ॥

શ્રીવૈ, ૪ પાણિયારૂ અને ૫ સાવરણી એ પાંચ અનેક અનાથ
અથવા જાતુઓના વધસ્થાનોમાનું એક પણ વધસ્થાન હોય તે
અધમ સાધુના સમૂહરૂપ ગણે તે તથા સારા ગણતરુ શરણ
લેવું ૧૦૧

હવેવધકારી ખારણીયા પ્રમુખ આરબને કરનારા ગમે એવા
ઉજાગા વેશવાળા દલી સાધુઓના ગણે સેવરો નહીં, પરંતુ
સમિતિ-શુભિરૂપ આરિ-શુભોવડે ઉજાગા ઉત્તમ સાધુઓના
સમુદાયવાળા ગણે સેવરો અને તેમનું વૈભવ-આદિક ખરા
પ્રેમથી કરવું ૧૦૨

જે ગણમાં વેરવિકલક સાધુઓ પોતે સયમબ્રહ્મ છતાં
શાસ્ત્રનો ઉકાડ કરાવના અને આત્માને કલેશ ઉપજાવતા,
મૂંઝવડે વસ્ત્ર પત્ર આપધ ને શિષ્યાદિક સ્વીકારે છે, તેમજ તે
વસ્ત્રપાત્રાદિ બીજાને મૂલ્ય લાગે આપે છે અને અન્યદ્વારા
કયવિકયાદિ કરાવે છે તથા તેમ કરનારની અનુમોદના-પ્રશંસાદિક
કરે છે તેવા ગણગત સાધુસમુદાયને હે શુશ્રુયાગર શિષ્ય ! તુ
હજારોની જેમ દૂર તજજે, કેમકે તેવા સયમબ્રહ્મ ગણના
સગી અને હર્મિતિવાળા સાધુઓ ॥ સસગથી, અનંત સસારમા
અનંતા જન્મ-મરણ કરવા પડે ॥ ૧૦૩

આરમેસુ પસત્તા, સિદ્ધત પરમુદ્ધા વિસયગિદ્ધા ।

મુત્તુ મુણિયો ગોયમ ' , વસિજ્ઞ મજ્ઞે સુવિહિયાણ ॥૧૦૪॥

તમ્હા સમ્મ નિહાલેડ, ગચ્છ સમગ્ગપટ્ઠિય ।

વસિજ્ઞા પક્કવ માસ વા, જાવજીવ સુ ગોયમા ' ॥૧૦૫॥

ચુદ્ધો વા અહવા સેહો, જત્થ રક્ષે ઉવસ્સય ।

તરુણો વા જત્થ ઇગાગી, કા મેરા તત્થ માસિમો ? ॥૧૦૬॥

હે ગૌતમ ! આરબ-સમાર લોમા મળી પડેલા, શાસ્ત્ર-
સિદ્ધા તના વચનોથી અવળા ચાલનારા અને કામલોગમા ગૃહ-
સ પટ બનેલા એવા હુદ્દ સાધુઓનો સગ-સ સર્ગ તણને, મન વચન
કાયાથી સચમ અનુદાનને સેવનારા સુવિહિત સાધુઓમા જઈ
વસવુ, જેથી આપણા સચમની સુખે રક્ષા ને વૃદ્ધિ થઈ શકે ૧૦૪

તે માટે પવિત્ર વસ્ત્રથીના આરાધનરૂપ મોક્ષપથે ચઢેલા
ગચ્છગત સાધુમુદાયને સારી રીતે (સર્વ પ્રકારે) કુશાગ્ર બુદ્ધિથી
તપાસીને, હે ગૌતમ ! શુદ્ધઆજ્ઞાથી તેમા પક્ષ, માસ, વર્ષ કે
જાવજીવ વસવુ ૧૦૫

હે ગૌતમ ! જે ગચ્છમા બાળવયવાળા અથવા નવ
દીક્ષિત શિષ્ય અથવા તરુણવરના સાધુ એકલા ઉપાગ્રયને સાચવી
રાખે છે, તે ગચ્છમા તીર્થ જલુધગ્ની આજ્ઞારૂપી મયાદા કયાથી
હોય ? તેવો એક તવાસ બહુ દોષકારી હોવાથી વધારે અમે કંઈ
કહી શકના નથી ૧૦૬

જત્ય ય ઇગા સુદ્ધી, ઇગા તરુણી ડ રમ્ભવત્ત્વસાહિ ।
 ગોયમ । તત્ય ત્રિહારે, કા સુદ્ધી વમચેરસ્સ ॥ ૧૦૭ ॥
 જત્ય ય ઉવસ્સયાઓ, વાહિ ગચ્છે હુહત્થમિત્ત પિ ।
 ઇગારત્તિ સમણી, કા મેરા તત્ય ગચ્છસ્સ ? ॥ ૧૦૮ ॥
 જત્ય ય ઇગા સમણી, ઇગો સમણો ય જપ્પ સોમ । ।
 નિયમચુળા વિ સદ્ધિ, ત ગચ્છ ગચ્છગુણહીણ ॥ ૧૦૯ ॥
 જત્ય જપારમયાર, સમણી જપ્પ ગિહત્થપચ્ચવ્વ ।
 પચ્ચવ્વ સસારે, અજ્ઞા પચ્ચિવ્વપ્પ અપ્પાણ ॥ ૧૧૦ ॥

જે સાધ્વીઓના સમુદાય મધ્યે બાળવયવાળી કે તરુણ વયવાળી સાધ્વી અને નવદીક્ષિત સાધ્વી એકાદી ઉચાશ્રયમા રહે તે સાધ્વીચર્યામા હે ગોતમ ! બ્રહ્મચર્યની ગી શુદ્ધિ-નિર્ભળતા જળ વાય ? કશીજ નહીં, કેમકે તેથી અને દોષો ઉપજવાનો સભવ છે (વધારે માટે કહેવું જ નુ ?) ૧૦૭

જે ગચ્છમાં એકવી સાધ્વી રાત્રે બે હાથ જેટલી ભૂમિ પણ બહાર જાય તે ગચ્છની શી મર્યાદા લેખવી ? એથી શાસન ઉડુંહા ફિક અનેક દોષોનો સભવ છે ૧૦૮

હે ગોતમ ! જે ગચ્છમાં મુખ્યતાએ એકવી સાધ્વી કે એક હો સાધુ પોતાના બધુ કે બેનની પણ માથે બોલે-નાતચિત કરે તે ગચ્છને શુભહીન બાણુરો એથી અનેક દોષોત્પત્તિનો સભવ ૧૦૯

જ્યાં ગૃહસ્થો સાબળ તેમ સાધ્વી “જકાર માર” વિગેરે (શાસનની હેલના થાય તેવા શબ્દો) ગાઢે સ્વરે બોલે તે વેપવિદ્ બક સાધ્વી । તુ પોતાના આત્માને આગળિય સ સારમા પાડે છે, ૧૧૦

જતથ ય ગિહત્યભાસાહિ, ભાસપ્ અલિજા સુરુદ્ધાવિ ।
 ત ગચ્છ ગુણસાયર ૧, સમણગુણવિવલિય જાણ ॥ ૧૧૧ ॥
 ગણિગોઅમ ! જા ઉચિય, સેય વતથ વિવલિઠ ।
 સેવપ્ વિત્તફ્જાણિ, ન સા અજા વિયાહિયા ॥ ૧૧૨ ॥
 સીયણ સુણ્ણણ મરણ, ગિહત્યાણ તુ જા કરે ।
 તિલ્લુવ્વદ્ધણ વાવિ, અપ્પણો ય પરસ્સ ય ॥ ૧૧૩ ॥
 ગચ્છહ સવિલાસગઈ, સયણીઅ તૂલીય સવિચ્ચોઅ ।
 ઉવ્વદ્ધેહ સરીર, સિણાણમાઈણિ જા કુણહ ॥ ૧૧૪ ॥

ન્યા સાધ્વી અતિથય ક્રોધાગ્નિથી પ્રત્નલિત થઈ થઈ તુમ્હ
 સાવધ બાપાથી બૃહસ્થો સાથે કલ્લેશ મ્હે છે તે ગમ્હને હે શુભસાગર
 ગૌતમ ! સાધુયોગ્ય શુભથી નહિત બળુવો ૧૧૧

હે ગણિ ગૌતમ ! જે સાધ્વી યોગ્ય મ્વેત-માનોપેત વચ્ચ ત
 'છને વિવિધ ભરતાદિ યુક્ત અથવા આશ્ચર્યકારી બહુમુન્યવાળા
 વચ્ચ વાપરે છે તેને સાધ્વી નહીં પણ શાસનનો ઉર્જુલ કરનારી વેવ
 વિઠ બઠ લેખવી ૧૧૨

જે સાધ્વી બૃહસ્થોના વઆદિક સીવી તુણી કે ભરી આપે,
 તેમના ધરનાર ઠી રક્ષા કષ્ટે અને પોતાને કે પગને તેલ, ધી કે દૂધની
 સરીવતી ઉવળુ પણ રે તને પાસથ્ય-ઉસન્ન-કુરીલ વિહારિણી
 ઇત્યાદિ દોષવાળી બળુવી ૧૧૩

વળી જે વિલાસસહિત ગતિવટે રાજમાર્ગાદિક મધ્યે વેશ્યાની
 પેરે ભમ્યા કરે, તથા ઝોશિકા સહિત બહાર ન દેખાય એવા
 રૂપાણુ મૂર્ધ ગ્હેવાનુ (મથારીઉ) કર, પીઠીવટે શરીરનુ ઉવટણુ

મેહેસુ ગિહત્યાણ, મતૂળ કહા કહેડ કાહીયા ।

તરુણા અહિવડલે. અણુજાણે સાડ પડિળીયા ॥ ૧૧૫ ॥

બુઢ્ઢાણ તરુણાણ, રત્તિ અજા કહેડ જા ધમ્મ ।

સા ગણિળી ગુણસાયર । પટિળીયા હોડ ગચ્છસ્સ ॥ ૧૧૬ ॥

જત્ય ય સમળીળમસ-લઢાડ ગચ્છમ્મિ નેવ જાયતિ ।

ત ગચ્છ ગચ્છવર, ગિહત્યમાસાડ નો જત્ય ॥ ૧૧૭ ॥

કરે, તેમજ કનાન વિલેપનાદિંડ તથા નેત્રે અજનન અને હાતે મજ નાદિંડ અનાયરણો કર તેને પ્રભુએ સાધ્વી નથી કહી, પણ વેપવિ ડખના કરનારી, જિનાસાતુ ખડન કરનારી, શામનની હેલના કરના રી, અનાયરણી, સમ્યક્તવનો નાથ કરનારી, પ્રમાદથી ભરેલી, સા ધુએના ચિત્તને કોલા કરનારી અને ઉત્તમ માધુના પુરવાતનનો મ દિરાની જેમ ભગ કરનારી કહી છે ૧૧૪

જે ગૃહસ્થોના ઘેઁ જઈ ગમે તે કથા ઈચ્છાનુસારે કરતી રહે અને સામા આવતા તરણાદિકને વચનના આડળરવટે સત્તાવતી રહે તે સાધ્વી શુર-અચ્છ સધ-ચાસનની શત્રુ સરખી છે ૧૧૫

હે શુભસાગર શિષ્ય । જે સુખ્ય સાધ્વી રાત્રી મમથે વૃદ્ધ, તરણુ તેમજ આપેડ વયવાળાને ધર્મકથા સલાવાવે તેને ગચ્છની વૈરિણી-શત્રુ સમી કહી, તો પછી બીજી સામાન્ય સાધ્વીતુ તો ક- હેવુજ શુ ? ૧૧૬

જે ગચ્છમા સાધ્વીએને અરુપવસ કોઈ સાત્રે કયેશ, ડ કાસ કે નિદા ચુગવીમા ઉતરવુ નથી પડતુ અને ગૃહસ્થ જેવી ખુશામતભરી માવલ ભાષા બોલવી નથી પડતી તે અચ્છ મર્વથેહ બાણવો ૧૧૭

જો જતો વા જાઓ, નાલોયડ્ દિવસપવિરલ્ય વાવી ।
 સચ્ચદા સમળીઓ, મયહરિયાઈ ન ઠાયતિ ॥ ૧૧૮ ॥
 વિટાલિયાણિ પલજતિ, ગિલાણ સેહીણ જેય તેપ્પતિ ।
 અણગાઢે આગાઢ, કરતિ આગાઢિ અણગાઢ ॥ ૧૧૯ ॥
 અજયણાઈ પઠ્ઠવતિ, પાહુણગાણ અવચ્છલા ।

વિત્તલિઆણિ અ સેવતિ, ઘિત્તા રયહરણે તહા ॥ ૧૨૦ ॥

જે અતિયાગદિક દોષ જેવો થયો હોય તેવો શુદ્ધમહારાજને જણાવે નહિ, તેમજ દેવસી, પાખી, અઉમાસી અને સવચ્છરી અતિચારની આલોચના કરે નહી, વળી જેમા રમેશચારી સાધ્વીઓ મુખ્ય વઢેરી સાધ્વીની આજ્ઞા માન્ય કરે નહી તે બધા મોક્ષસાધક નહી પણ પેટભરો છે ૧૧૮

અદાળ નિમિત્તાદિક અથવા યત્ર મત્રાદિક પ્રયોગ કે મરૂપણા જેમા સાધ્વીઓ છે, રાગી ને નવહીક્ષિત સાધ્વીઓની સમાજ ઔપધ, ભેષજ, વસ્ત્ર, પાત્ર, જ્ઞાન અભ્યામાદિવડે કરતી નથી, ખામ્ નહી કરવા જેવું હોય તે અવસ્થ કરવા જેવું લેખી કરે ॥ અને ખામ્ કરવા જેવું અતિ અગત્યનું કામ હોય તેની ઉપેક્ષા કે બેદર કારી કરે છે એમ રમેશચારી ચાલે છે વળી— ૧૧૯

કરવાની સયમકરણી વેઠ ઉતારવાની જેમ જીવનના વગર કરે, શામાતરથી આવેલ, યાકેલ, ભુખ્યા, તરસ્યા સાધ્વીઓની બલા નિર્દોષ આહારપાણીવડે લક્ષિત-બહુમાન પૂર્વક ન કરે ચિત્રેલા વસ્ત્ર પાત્ર દડ કળણ વિગેરે વાપરે તથા રજોહરણમાં અદર બહાર પથવણી દેશમાદિવડે ચિત્રો કરે તેહો ગૌતમ ! આયા-સાધ્વીઓ નહીં પણ અનાર્યા બાણવી તેમજ વળી—૧૨૦

ગડવિઙ્મમાદ્વર્હિ, આગાર વિગાર તહ પગાસતિ ।

જહ વુઢાણ વિ મોહો, સમુર્દરહ કિં તુ તરુણાણ ॥ ૧૨૧ ॥

બહુસો ઉચ્છોલિતી, મુહનયણે હૃત્યપાયકત્ત્રવાઓ ।

ગિળ્હેરૂ રાગમહલ, સોરૂદિય તહ ય કમ્બઢે ॥ ૧૨૨ ॥

જત્ય ય ઘેરી તરુણી, ઘેરી તરુણી અ અતરે સુયદ્ધ ।

ગોઅમ । ત ગચ્છવર, વરનાણ ચરિત્ત આહાર ॥ ૧૨૩ ॥

ગતિ વિલાસાદિકવડે એવા હાવભાવ દેખાડે કે વૃદ્ધ સ્થવિર સાધુઓને પણ તત્કાળ મોહ-વેદોદય બળે, તે પછી તરૂણ વયના સાધુઓનું તે કહેવું જ શું ? હે સૌમ્ય ! તે માધ્વીઓ નહીં પણ નટડીઓ બાણવી ૧૨૧

વગર ઘરનો વારવાર મુખ ને નેત્ર તથા પગ ને ઠાનને જગ-વડે તોફાન કરે, તથા રાગના બાણકાર પાસેથી વમત મહારાદિક રાગ રાગણીઓને શીખી લઈ એવા લલકાર કે જેથી તરૂણ પુરૂષો ની અથવા બાળકોની ધોત્રેદિય પરમ સતોષને પામે, એમને આર્યા-સાધ્વી કેાણુ કહે ? કેમકે સયમ-આચારથી ઉલ્લુ તેમનું પ્રવર્તન પ્રગટ દેખાય છે ૧૨૦

જે ગચ્છમા વૃદ્ધ-સ્થવિર સાધ્વી ને તરૂણ વયવાગી સાધ્વી, પછી સ્થવિર-વૃદ્ધ સાધ્વી ને તરૂણ માધ્વી, પછી વૃદ્ધ માધ્વી, એમ આતરે આતરે સૂવે છે એટલે તરૂણ સાધ્વી જે વૃદ્ધ સાધ્વીની વચ્ચે સૂવે છે તે ઉત્તમ ગચ્છને શ્રેષ્ઠ જ્ઞાન ચારિત્રના આધારરૂપ બાણુરો વગી-૧૨૩

ધોડિતિ કટિઆઠ, પોયતી તહ ય દિતિ પોતાણિ ।

ગિહકર્જાચિત્તગીજો, નહુ અજ્ઞાગોઅમા ' તાઓ ॥૧૨૪॥

સ્વરધોઢાઈદાણે, વયતિ તે વાવિ તત્થ વચ્ચતિ ।

વેસત્થી સસગ્ગી, ઉવસ્સયાઓ સમીવમ્મિ ॥ ૧૨૫ ॥

છક્કાપમુક્કજોગા, ધમ્મકહા વિગહ પેસણ ગિહીણ ।

ગિદિનિસ્સિજ વાહિતિ, સયવ તહ કરંવીઓ ॥ ૧૨૬ ॥

જે વગર કારણે જળવતી કઠપ્રદેશને પખાણે, ગૃહસ્થોના આભરણ મુકનાફળાદિક વધી દે અથવા મૂત્રાદિક કાણામા પડેલી દે, ખાળકો માટે વચ્ચના દુકડા અને ફધ ઔપધ વિગેરે આપે અથવા શરીરે લાગેલા મળ પ્રસ્વેદાદિમ્ને છુછવા જળવડે લીના કરેલા વસ્ત્રો ધસે એ રીતે ગૃહસ્થોના કામ કરવામા તત્પર રહેનારીઓને હે ગૌતમ ! સાધ્વીઓ ન જ લેખાય, પરંતુ એ તો ચાકરીઓ-દામીઓ લેખાય ૧૨૪

ન્યા દાસ-દામી જેવા ને જુભારી જેવા ધૂર્તજનોની ધાસે કાળે અકાળે સાધ્વીઓ જાય, તેઓ પણ તેમની ધાસે (સાધ્વીના સ્થાને) જાય અને ઉપાશ્રયની સમીપે વેશ્યાનો કે વેશ્યા જેવી હલદી સ્ત્રીનો કે કેવળ ઉદરભરા સર્વ જાણીયારા સાધુનો સસર્ગ કરે તે હે ગૌતમ ! સાધ્વી નહા પણ વેશ્યા-દામી લેખાય ૧૨૫

જે છ છપનિકાયની જયણાશૂન્ય છતી ધર્મ-અધર્મ કથા કે વિઠયા પરસ્પર કે વિધવાદિક સાથે કરે, ગૃહસ્થોના કાર્ય પ્રમુખમા આટો ફેરો કરે, ગૃહસ્થોને બેસવા માટે આસનાદિક નાખી દે, અથવા તેમના ચાકગા, ગાદી પ્રમુખ પોતે વાપરે અને આગળ પાછળ તેમના શુદ્ધની કે સળધીની સ્મૃતિ-પ્રશ્નાદિક કરે તે

સમા સીતપટિચ્છીણ, ઘોઅણાસુ અણાલસા ।

ગણિણી ગુણસપન્ના, પસત્ય પરિસાણુગા ॥ ૧૨૭ ॥

સવિગ્ગા મીયપરિસા ય, સગ્ગદહા ય કારણે ।

સજ્ઞાપ જ્ઞાણજુત્તા ય, સગ્ગદે અવિસારયા ॥ ૧૨૮ ॥

જત્થુત્તર પઠિત્તચર-વટિઆ અજ્ઞા ઉ સાદુણા સદ્ધિ ।

પલપતિ સુરુદ્ધાવી, મોયમ ! કિં તેણ ગચ્છેણ ॥ ૧૨૯ ॥

આર્યા-સાધ્વીના લક્ષણ ન હોય, પરંતુ તે હામીના લક્ષણ જોખાય. ૧૨૬

ઉત્તમ ગૃહમા સ્વશિષ્યાઓ અને અવપરગણનાથી જ્ઞાન વૈયાવચ્ચાદિક અર્થે આવેલી અન્ય ગિર્યા-સાધ્વીઓ ઉપર સમપરિણામી, ચોથજી પઠિચોમણાદિ કરવામા સર્વથા આગ્રહ રહિત, ક્ષમા વિનયાદિ શુણવાળા ડહા પરિવારથી પરિવરેલી, જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર શુભ્રમ પદ એવી શુરવી (મુખ્ય માધ્વી) હોય છે
બગી-૧૨૭

પરમ સવેગ-વૈરાગ્ય સમા લીન, સવલીરૂ પરિવારવાળી, અપરાધ આલ્યે આકરેા દહ-શિક્ષા કરનારી, સજ્જાપ ધ્યાનમાં સાવધાન અને શિષ્યાદિકને તેમજ વસ્ત્રપાત્રાદિકને સુચક સુસાધ્વીઓના ઉપગારાર્થે કરવામા કુશળ એવી શુરવીઓ હોય છે ૧૨૮

જે ગૃહમા કોમ્પ વૃદ્ધ-ઘરના સાધ્વી કે બટેરી સાધ્વી કલહ કે ખેદવશ ઉત્તર-અત્યંતર કરે, તેમજ મુખ્ય કે બીજી સાધ્વીઓ મુખ્ય કે બીજા સાધુ સગાથે વેકિને દેખતા કે અણુદેખતા અત્યંત

જાત્ય ય ગચ્છે મોયમ । ઉપ્પણ્ણે કારણમ્મિ અજ્ઞાઓ ।

ગણિણીપિટ્ઠિયાઓ, માસતી મઠઅસદ્દેણ ॥ ૧૩૦ ॥

માઝણ દુદિયાણ, સુણ્હાણ અદ્દવ મહ્ગિમાર્ઘણ ।

જાત્ય ન અજ્ઞા અવસ્થા, શુચિવિમેય તય ગચ્છ ॥ ૧૩૧ ॥

દસણ્ઘ્યાર ફુણ્ઘ, ચરિત્તનાસ જણેઝ મિચ્છત્ત ।

હુણ્ઘ વિ વગ્ગાણજ્ઞા, વિહારમેય કરેમાણી ॥ ૧૩૨ ॥

હોધને વશ થઈ જેમ આવે તેમ જોએ, તેવા અધમ ગચ્છથી હે
જોતમ ! શુ કળ ? ૧૨૬

જે ગચ્છમા હે જોતમ । જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર પૈદી ગમે તે
કાર્યપ્રસંગે લઘુ સાધ્વીઓ મુખ્ય સાધ્વી (શુદ્ધી) ની પાછળ
રહી છતી સ્થવિર ગીતાર્થ પ્રમુખ સાથે સહજ, સરલ ને નિર્વિકારી
વાક્યવડે જોસે અથવા તથાવિધ કાર્યપ્રસંગે શુદ્ધીએ મોકલી
છતી વિનયપૂર્વક વચન ઉચ્ચરે તે ગચ્છ સત્ય-પ્રમાણ જાણવો ૧૩૦

જે ગચ્છમા સાધ્વી માતા, પૌત્રી, નધૂ કે ભગિની પ્રમુખનો
મર્મ પ્રકાશિત ન કરે, અર્થાત્ વગર કારણે સ્વ-પર વર્ગમા ' આ
મારી માતા છે, આ મારી પુત્રી કે પૌત્રી છે ' ઇત્યાદિ જાહેર ન
કરે, અથવા માતાદિની કાંઈ શુભ વાત હોય તે ન પ્રકાશે તે ગચ્છ
પ્રમાણ છે ૧૩૧

જિનોક્ત માર્ગનો વિનાશ અથવા માસક પાદિકવડે
વિચ વાની મર્યાદાનો ભંગ (ઉલ્લંઘન) કરનાની સાધ્વી સાધુ-
સાધ્વીરૂપી બને વર્ગને સમ્યક્ત્વ મલીનતા, ચારિત્ર નાશ અને
મિથ્યાત્વ પ્રાપ્તિ કરાવે છે ૧૩૨

ત મૂલ સસાર, જણેડ અજાવિ ગોયમા ! નૂળ ।
 તમ્હા વમ્મુવણસ, મુત્તુ અજ્ઞ ન માસિજા ॥ ૧૩૩ ॥
 માસે માસે હ જા અજા, ઇગસિત્યેણ પારણ ।
 કલહે ગિહ્ત્યમાસાદિ, સવ વીડ નિરત્યય ॥ ૧૩૪ ॥
 મહાનિસીદ્ધકમ્પાઓ, વવહારાઓ તહેવ ય ।
 સાદુસાદ્વિજિજ્ઞાણ, ગચ્છાચાર સમુદિય ॥ ૧૩૫ ॥

તેથી હે ગાતમ ! તેવા સાધ્વી કે સાધુને નિષ્કે સસારબ્રમ
 કરવું પડે છે જિનાશનો ભગ કે વિરૂદ્ધ પ્રત્યક્ષ કરવાથી એ
 અનિષ્ઠ પશ્ચિમજ આરે છે, તેજા માટે સ્વર્ગ તથા મોક્ષસુ
 દાયક ધર્મોપદેશ સિવાય સ્વ-પર મલામા કશું વિરૂદ્ધ પ્રત્ય
 નહીં ૧૩૩

માસ માસ ક્ષપણ (ઉપનાસ) કે એથી પણ વધારે
 કરીને હરિદિક રક્ષા એકસિત્યવટે પારણ કરે, એવી ઉગ
 કરનારી સાધ્વી પણ પરમર્મ પ્રકાશ, આજ, આપમદાન કે
 અકારાદિ ગાલિમ્ભ ભરૂપ દોષિત વાધાવટે સ્વ-પર સમક્ષ કરેલ
 તો તે સાધ્વીનું મધણ તપ-કલાદિ નિષ્કળ-અયુ નાણુ ૧૩૪

ઉપમ્મ હાગ-આ ગચ્છાચાર પચતો કયા મૂન-સિદ્ધાન્તમા
 ઉદ્ધરેલ છે તે વચકાર બનવે ■ —

પ્રવચન પરમતત્ત્વ સમાન શ્રી મહાનિશીયચક્રી, બૃહત્ કલ
 લક્ષણ કે પચકી, પરમ નિપુણ વ્યવહારચક્રી, તેમજ નિશીથાતિ
 સૂત્રોમાધી ઉદ્ધરીને સાધુ સાધ્વીઓના હિત માટે આ સિદ્ધાન્તરૂ
 ગચ્છાચાર પચતો ઉત્સર્ગ ને અપવાદ માર્ગના નિરૂપણવડે રચવા

પદ્મ સાહુણો યુ, અસજ્ઞાય ત્રિવજ્રિત ।

ઉત્તમ સુયનિસ્સદ, ગચ્છાચાર સુત્તમ ॥ ૧૩૬ ॥

ગચ્છાચાર સુણિત્તાણ, પઢિતા મિક્ષુ મિક્ષુણી ।

કુણત્તુ જ જહામણિય, ઇચ્છતા હિયમપ્પણો ॥ ૧૩૭ ॥

॥ ઇતિ ગચ્છાચારપ્રકીર્ણક સૂત્રમ્ ॥

—❧(૭)૩—

આવ્યો છે અહીં શિષ્ય પ્રશ્ન પૂછે છે કે— ‘ પ્રકીર્ણકોની ઉત્પત્તિ શુ ગણધરથી, ગણધરના શિષ્યથી, પ્રત્યેકજુદથી કે તીર્થંકરના અતેવામી મુનિથી થાય છે ? ’ ઉત્તર— ‘ પ્રત્યેકજુદ સાધુથી કે તીર્થંકર પ્રભુના કોઇ વિશિષ્ટ શિષ્યથી તેની ઉત્પત્તિ થાય છે એ રીતે અનેક પ્રકીર્ણકો રચાય છે ’

અતઃ સ્થાનાગ સૂત્રમા કહેલ દશ અધ્યાય (અસજ્ઞાય) થાનને ટાળીને મહાનિશીથ વૃહત્-પાદિક સૂત્રના ઉત્તમ નયોગરૂપ અથવા સમેપ સારભૂત અથવા તદુબ્ધ ક્રિયા કરવાવડે ‘ મોક્ષગતિના હેતુરૂપ હોવાથી પ્રધાનતમ આ ગચ્છાચાર પચત્તાને મોક્ષસાધનમા તત્પર સાધુ-સાધ્વીઓ મૂરથી અને અર્થથી લગ્નુ, ગણુ અને પરિશીલન કરા ’ ૧૩૬

ઉત્તમ સાધુ સાધ્વીઓના સમુદાયની મર્યાદારૂપ ‘ ગચ્છાચાર ’ ને સફળ પાસે અર્થરૂપે સામળી, તેમજ યોગોદ્ધન વિધિવડે મોક્ષમાર્ગસાધક સાધુ સમીપે સૂત્રરૂપે બહણુ કરી, આત્માનુ હિત ઇચ્છતા સાધુ સાધ્વીઓ જેમ આમા વર્ણવ્યું છે તેમ સમાચરણુ કરે। ૧૩૭

શ્રીમદ્ જ્ઞાનદેવિમગ્ન મૂર્તિના અતેવાની શ્રીમાન વાનર
 ઋષિએ કરેલ શ્રી ગંગાચારની સવિસ્તાર ને મુગ્ધોષ ટીકાના આધારે
 ખપી જીવોના હિત માટે આ મહિમ વ્યાખ્યા સ્વખી છે આગમના
 જલકારોએ તે કૃપા કરી ચોધવી મૂર્ખ શિરોમણિ એવા મારો દોષ
 ન જોના હસ્યસુ ન્યાયે સારમાહી થવું આમા જે કામ જિનાતા
 વિરૂદ્ધ લખાયું હોય કે વ્યાખ્યા કરામ્ હોય તેનો ત્રિવિધે ત્રિવિધે
 મિથ્યા કુપ્લુત રો

કૃતરા તથા શુનઅવ્યાસરૂચિ કુવરજીવાર્થ આજુદજીએ છે.લા
 ચાતુર્માસ દરમિયાન સ્વાધ્યાય અર્થે આજી આપેલી ગંગાચારની એક
 છાપેલી સદીક પ્રતના આધારે આ સંક્ષિપ્ત વ્યાખ્યા યથામતિ
 લખવામા આવી છે તેમા જે કામ સ્ખલના થયેલી દ્રષ્ટિગત થાય તે
 મધ્યસ્થ દ્રષ્ટિવત વિદ્વાન્ જનો નિ સ્વાર્થ પલ્લે સુધારવા અનુમદ
 કરે. એમ ઇચ્છી અને ચાહુ સમયે સયમમાર્ગમા વધતી જતી
 શિથિલતા દૂર કરવા શાસ્ત્રનરસિક સાધુઓ તથા માધ્વીઓ સુસત્તજ
 થઈ અન્યને માર્ગદર્શક બનો એમ પ્રાર્થી વિરમુ ૬ (ભાવનગર
 -દાદાસાહેબ-૧૯૮૦ આતો શુદ્ધ ૬ ગનિ)

લી૦ મહાગુણાનુગામી મુનિ કર્પૂરવિજયજી,

ન્યાયવિશારદ મહામહોપાધ્યાય શ્રીયગોવિંદયજ્ઞ કૃત (અમૃતમેય)

ચેતન જ્ઞાન અભ્યુવાવીયે, ટાલીયે મોહ સ તાપરે, ચિત્ત કમ
 ડોહતુ વાવીયે, પાલીયે સહજ શુષ્ક આપરે ચે૦ ૧ ઉપશમ અમૃત
 રસ પીછયે, દીછયે સાધુ શુષ્કગાનરે, અધમવયપે નવિ ખીછયે,
 દીછયે સજ્જનને માનરે ચે૦ ૨ ક્રોધ અનુભવ નવિ રાખીયે, ભા
 ખીયે વયજી મુખ સાચરે, સમકિત રતન રૂચિ ભેડીયે, છાડીયે કુમતિ
 મતિ કાચરે ચે૦ ૩ શુદ્ધ પરિણામને કારણે, ચારના ચરણ ધરે
 ચિત્તરે, પ્રથમ તિક્કા ચરણ અરિહંતતુ, જેહ જગદિશ જગમિત્તરે
 ચે૦ ૪ જે સમોસરણમા રાજતા, ભજતા ભવિક સ દેહરે, ધર્મના
 વચન વરસે સત, પુઠ્ઠનાવત્ત જિમ મેહરે ચે૦ ૫ ચરણ ખીળુ ભજે
 સિદ્ધનું, જે કરે કર્મ અચર્યરે, ભોગવે રાજ શિવનગરનું, જ્ઞાન આનંદ
 ભરપૂરરે ચે૦ ૬ સાધુનું ચરણ ત્રીણુ ધરે, જેહ સાધે શિવપથરે,
 મૂલ ઉત્તર શુષ્ક જે વગો, ભવ તર્કા ભાવનિર્મલરે ચે૦ ૭ ચરણ ચોથુ
 કરે ધર્મનું, જેહમા વર દયાભાવરે, જે મુખડેતુ જિનવર કહ્યું, ભવ
 જલ તારવા નાવરે ચે૦ ૮ ચારના ચરણ એ પડિવજે, વત્રી ભજે
 ભાવના શુદ્ધરે, દુરિત સવિ આપણા નિદિયે, જેમ હોયે સ વર વૃ
 ઢિરે. ચે૦ ૯ ઈહભવ પરભવ આચર્યા, પાપ અધિકરણ મિથ્યાતરે,
 જેહ જિનશાસનપદિક ધણા, નિદિયે તેહ શુષ્કધાતરે ચે૦ ૧૦ શુદ્ધ
 તણા વચન તે અવગળી, શુચિયા આપ મત ભાગરે, બહુપરે લોકને
 ભોગવ્યા, નિદિયે તેહ જલ્લગરે ચે૦ ૧૧ જેહ હિસા કંગી આકરી,
 જેહ બોળ્યા મૃત્યાવદરે, જેહ પરધન દગી દરખિયા, કીધવો કામ
 ઉન્માદરે ચે૦ ૧૨ જેહ ધન ધાન્ય મૂર્છા ધરી, સેવિયા ચાર કષાયરે,
 રાગ ને દ્રેવને વશ હુઆ, જે કીધો કલહ ઉપાનરે ચે૦ ૧૩ જુઠ જે
 આળ પરને દિશા, જે કર્યા પિશુનના પાપરે, રતિ અરતિ નિદ
 માયા-મૃયા, વત્રીન મિથ્યાત્વ સ તાપરે ચે૦ ૧૪ પાપ જે એહવ

સેવિયાં, તેદ નિદિયે ત્રીટુ કાગરે, મુખુન અનુમોદના કીજિયે, જિમ
 દોયે કર્મ વિમુક્તગરે એં ૧૫ વિષે ઉપનાર જ જિન કરે, માર
 જિનનામ સગો ૧૨, તે ગુણ નામ અનુમોદિયે, પુન્ય અનુબધ મુખ
 યોગરે એં ૧૬ સિદ્ધનો સિદ્ધતા કર્મના, દાપ થકી ઉપની નેદરે,
 નેદ આચાર આચારનો, ચરણગત મિત્રવા મેદરે એં ૧૭ નેદ
 ઉવજાપનો ગુણ જાણે, સૂઝ મનઝાપ પરિણામ રે, સાધુની જે વળી
 સાધુતા, મૂલ ઉત્તર ગુણ ધામરે એં ૧૮ નેદ વિગતિ દેશ ભાવક
 તણી, જે સમકિત સદાચારરે, સમકિત કષ્ટિ મુરત તણી, તેદ અ
 નુમોદિયે સારરે એં ૧૯ અનુમા પત્ર દયાદિક ગુણ, નેદ જિન
 વચન અનુસારરે, સવ તે ચિત્ત અનુમોદિયે સમકિત બીજ નિર
 ધારરે એં ૨૦ પાપ નવી તીમ જારે કરે, નેદને નવો ભવમાગરે,
 દશિત રિયતિ નેદ એવે સદા તેજ અનુમોદવા જામરે એં ૨૧
 થોડવો પણ ગુણ પરતજો, સાભાગી દુર્ગ મન આજરે, દાપ ભવ
 પણ નિજ દખતા, નિજ ગુણ આતમા જાણરે, એં ૨૨ દશિત
 વ્યવહાર અવગળને, એમ કરી મિયર પરિણામરે, જાવિયે શુદ્ધ નય
 જાવના, પાવનાશય તણ કામર એં ૨૩ દેદ મન વચન પુત્રગ
 થકી, કર્મથી જિન તુજ ઉપર, અસ્ય અકૃષ્ણ ઉ જીવનુ, જાન
 આનંદ રવડપર એં ૨૪ કર્મથી કલપના ઉપરે, પવનથો જેમ
 જલધિ વેલરે, રૂપ પ્રગટે સદૃશ આપણ દેખતા કષ્ટિ રિયર મેગરે
 એં ૨૫ ધારતા કર્મનો ધરણ, મારતા મોહ વડથોરરે, જાનરૂચિ
 વેલ વિગતારતા વારતા કર્મનુ જોરે એં ૨૬ શર્ગવિન દોષ ઉના
 રતા, જારતા દેવ રમ ચેમર, પૂર્વ મુનિ વચન સજારતા, સારતા
 કર્મ નિ ચેવ રે એં ૨૭ દેખીયે માર્ગ ચિવનગરનો, જે ઉદાગ્રીન
 પરિણામરે, તેદ અજુટોકના ચાલિયે, પામીયે જીમ પરમ ધામરે
 એં ૨૮ શ્રી નયવિજય ગુરુ શિષ્યની, શિષ્યકી અમૂન વેલરે, એહ
 જે ચતુર નર આકરે, તે લહે મુપચ રગરેલરે એં ૨૯

(૪૮)

॥ ૐ અહં ॥

સાધ્વાચારનું દિગ્દર્શન

શ્રી આચાર્યગણસૂત્ર-સાપાન્તરમાથી લીધેલી દુઠ નોધ.

અધ્યયન ૧ છ (શસ્ત્રપરિણા)

ત્રણે કાળ સળંધી મન, વચન અને કાયાથી કરવું, કરાવવું અને અનુભાવવું એવી રીતે કર્મબંધહેતુબૂતક્રિયાના ૨૭ પ્રકાર થાય છે ૧

જો પરિણાથી તત્સળંધી શુદ્ધ સંમજ દેવી અને પ્રત્યાખ્યાન પરિણાથી સમજીને ઉક્ત ક્રિયાનો ત્યાગ કરવો મુકત છે ૨

જેણે એ ક્રિયાના ભેદો ઉક્ત રીતે શુદ્ધ સમજેલા હોય તેજ કર્મીને સમજીને તેના કારણથી દૂર રહેનાર મુનિ છે એમ જાણવું ૩

જે પૃથ્વીકાય વગેરે જીવોની વિશધના અહિતકારી જાણીને તજે તેજ મુનિ છે ૪

મહાપુરુષોએ તે માર્ગ સેવેલો છે માટે નિઃશકપણે તેનું જ સેવન કરવું અને કોઈ જીવને પ્રભુની આજ્ઞાથી ભય નહિ આવતા સયમનું પાલન કરવું ૫

જે વિષયો છે તે સસાર છે અને સસાર છે તે વિષયો છે, તેમા જે મુનિ યદને આગ્રુમ (અનિઘ્નિત) રહે છે તે પ્રભુની આજ્ઞાથી બહાર વર્તે છે અને વારવાર વિષયામગ્ન જની અસયમને આચરી ઘરવાસ માડી રહે છે ૬

આ વાતને સચત-સર્વ પાપથી અલગ ગંહેના તથા નિ
ર્વિચારિત્ર પાળવામા યતનવત અને અપ્રમાદી એવા વીરપુરુ
ષો, પશ્વિહાદિકને હઠાવી કેવળજ્ઞાન પામીને આજ્ઞાત દેખેલી
છે ૭

અધ્યયન બીજું (લોકવિજય)

આયુ અન્યતઃ અદ્ય છે, દરમ્યાન જરા આવતા ઇદ્રિયબલ
પડતું જાય છે, દૃઢ અવ-ધાને જોઈને પ્રાણી હિગ્મૃદ બની જાય
છે એમ સમજીને અવસન પામી જુદિમાન પુરૂષ મધ્યમને માટે
તરત ઉજમાળ થઈ જાય છે એક ઘડી પણ પ્રમાદ કરતો નથી,
કેમકે વય અને યૌવન ધસારાજ ધ ચાલ્યા જાય છે પણ આજુ
સમજી તે પ્રમાદવત છતાં અસચમવટે છકાયનો કુગોજ કરતા
રહે છે ૧

જ્યા સુધી ઇદ્રિયની (વિજ્ઞાન) શક્તિ મઠ પડી નથી ત્યા
સુધા આત્માર્થ સાધી લેવો ૨

જુદિવતે સચમમા યતી અશતિ દૂર કરવી, એથી શીઘ્ર
સ્વમોક્ષ થાય ૩

અજ્ઞાની જીવ પડીપડ કે ઉપસર્ગ આવતા આજ્ઞા તણ
સચમથી જાન્ય થઈ જાય છે ૪

જે સચમને સદા પાળતા રહે છે તેજ ખગ ત્યાગી છે,
નિર્વોલી થઈને જે વિષયને પૂઠ દે છે અને અનુક્રમે સવ કર્મનો
અત કરે તે અણગાર કહેવાય છે ૫

ખાળ-અજ્ઞાની જીવોજ એમ બકે છે કે ચમ-નિયમ
કુશા કામના નથી ૬

તરવ સમજનારને કેઈ કહેવાની જરૂર નથી, કેમકે તે તે

સીધે માર્ગે ચાલે જાય નહીં (વીરપ્રભુએ મજાજૂતીથી કહ્યું છે કે મુનિએ સ્ત્રીનો ખીલકુલ વિશ્વાસ કરવો નહીં, લોભો રોગોત્તુ કારણ છે એમ તેઓએ સ્પષ્ટ રીતે બતાવી આપ્યું છે) ૭

શરીર જેમ બહારથી અસાર છે તેમ અદરથી પણ અસાર છે ૮

જેમ માનકો લાગને પાછી ચૂસી લે છે તેમ બુદ્ધિવતે છડેલા લોભને ફરી ઇચ્છવા નહિ શબ્દાદિ વિષયો ઉપસ્થિત થતાં તેમાં ખુશી થવું નહીં ૯

મુનિએ સયમ ધારીને શરીર અને ઈર્ષ્યને તોડવા માડવા વીર, તત્ત્વદર્શી પુરૂષો હલકુ અને લૂણુ લોભન કરે છે-કરવું પસંદ રાખે છે, અને સસાર પ્રવાહને તરે છે ૧૦

તીર્થ કરતી આજ્ઞાને નહિ માનતા સ્વેચ્છાથી વર્તનારા મુનિ સુકિત પામવાને અયોગ્ય થાય છે ૧૧

જાળાથી છુટું થવું એ ઉત્તમ રત્નો છે કુચળ પુરૂષો દેખતા કારણ તને છે અને તલાવે છે ૧૨

જે પરમાર્થદર્શી છે તે મોક્ષ માર્ગ વિના બીજે રમતો નથી, અને જે બીજે રમતો નથી તેજ પરમાર્થદર્શી છે તે નિરીહપણે સર્વને સમાન ગણી સદ્ગુણો દે છે પરમાર્થદર્શીને કંઈ પણ હાની નથી ૧૩

અધ્યયન ત્રીજું (શીતોષ્ણીય)

ગૃહસ્થો સદા મૂતેલા છે અને મુનિઓ સદા ભગતા છે, જગતમાં અજ્ઞાન એ અહિતકારી છે ૧

અવસર મળેલો ભણીને પ્રમાદ ન કરવો. તુજ તારો મિત્ર

છે મિત્રને બહાર શા માટે ચોધે છે ? તારા આ માને વિષયોથી રોડી રાખી તું હુ ખોથી છુમીશ ૨

પ્રમાદીને સર્વ તરફથી બચ રહેવો છે, અપ્રમાદીને કોઈ તરફથી બચ નથી ૩

જે એક મોહનીય કર્મને નમાવે છે તે સર્વને નમાવે છે ૪

બુદ્ધિવત પુરૂષ ક્રોધ, માન, માયા, લોભ, રાગ, દ્વેષ અને મોહને છોડી સર્વ હુ ખનો અત કરી શકે છે, મોક્ષાર્થી મુનિ એએ કર્મબંધના કારણ તણને કર્મને ખપાવવા ભેદ્યે સર્વશ સર્વકર્મીને તો કરી ઉપાધિ છેજ નહિ ૫

ચોથું અધ્યયન (મમ્યક્ત્ર)

સ સારમા આસક્ત રહી અહર પ્રયત્નાર જીવો ચિરકાળ સ સાર-પરિબ્રમણ કરે છે ૧

જે કર્મબંધનના હેતુઓ છે તે કર્મ છોડવાના પણ ધર્મ શકે છે અને જે કર્મ છોડવાના હેતુઓ છે તે કદાચ કર્મબંધનના પણ ધર્મ શકે છે અથવા જેટલા કર્મ ખપાવવાના હેતુઓ છે એટલાજ કર્મબંધનના હેતુઓ છે અને કર્મબંધનના હેતુઓ છે એટલાજ કર્મ ખપાવવાના પણ છે એમ સ પૂર્ણ સમાજનારા પ્રભુની આજ્ઞા મુજબ ધમ આજ્ઞાધવા કોણ ઉજમાળ ન થાય ? ૨

હે મુનિ ! તું તારા શરીરને તપથી ખુદ કુગ તથા જીર્ણ કર જેમ જુના લોકોને અગ્નિ જલદી બાળે છે તેમ રનેહર હિત અને સાવધાન પુરૂષના કર્મ જલદી બળી જશે ૩

જેઓ કષાયે ને ઉપશમાવી શાન્ત બન્યા છે તેઓ પગ્મ મુખી છે માટે કદાપિ કોધાદિ કષાય સેવના નહિ કોધાદિકથી ચાળીયો કેવા હુ ખી થાય છે તેનો વિચાર કર ! ૪

મુનિએ સર્વ સસાર જાળા છોડી ઉપશમ લાવથી અનુ-
ક્રમે વધતા જતા તપથી દેહનું દમન કરવું, મુક્તિ મેળવનાર
મહાપુરુષોનો માર્ગ પામવો જાદુ વિકટ છે ૫

માટે હે મુનિ ! તું તારા માસ અને લોહીને સૂકાવ, કા-
શ્વ કે જે પ્રહાર્યમા રહીને તપથી મદા શરીરને દમે છે તેજ
મહાપુરુષ મુક્તિ મેળવનાર હોવાથી માનનીય થાય છે સદુધર્મી
અપ્રમત્ત પુરુષોને પ્રાપ્તે કરી ઉપાધિ રહેતી નથી ૬

અધ્યયન પાન્યમુ. (લોકમાર)

“મમકિત મુનિ બાવે મુનિ લાવજ કહ્યું.”

મુનિએ કઈ પણ કાર્ય શુદ્ધી આસાપૂર્વકજ કરવા નિરતર
ધ્યાન રાખવું ૧

જો મુનિને વિવશપીઠા થાય તો હલકો આહાર કરવો,
ઉછોઠરી કરવી, ગિર ૮૮ સગ્ગ ધ્યાને રહેવું, ગામાતર જાવું,
છેવટે આહાર પાણીનો ત્યાગ કરી દેવો, પણ શ્રાસ સગ મા
કદાપિ દસાવું નહિ ૨

સર્વને સ્વસમાન લેખીને મુનિએ સ્વમાનુષ્ઠાનમા સાવ
ધાન થઈ રહેવું જેવું આપણને દુખ થાય તેમ સર્વ કોઈને
થાય છે એમ સમજી કોઈને કાઈપણ દુખ થાય એમ કરવું
નહિ સર્વ કોઈને સુખજ પ્રિય છે એમ વિચારવું તાર્પર્ય કે પગને
દુખ ઉપજાવતા પ્રથમ પોતાનોજ વિચાર કરવો એટલે કે આ
પણને કોઈ દુખ ઉપજાવે તો તે કેવું લાગે ? એમ દરેક બા
બત પ્રથમ પોતાની ઉપરજ અજમાવી જોવી ૩

અધ્યયન છઠ્ઠું. (વૃત્ત.)

જનુઓના દુખની પરિસ્થિતિ નથી જીવો નિ સાર દેહને
માટે પાપ કરીને દુખી થાય છે ૧

વિવેકહીન જીવો રોગ ચિકિત્સામા લાખો જીવોનો નાશ કરે છે પણ તેથી કંઈ રોગ તો મટતો નથી, મુનિએ એવી ચિકિત્સા કરવી નહિ, કેમકે હિંસા મહા કાચકર ૨

કર્મોને આત્માથી દૂર કરવા, સ્વયમમા ઉત્સાહવાન રહીને પરિમિત આહાર લઈ પેટને અપૂર્ણ રાખતા રહેવું અને સર્વ પરીવહ ઉપસર્ગને સમતા ભાવથી સહન કરતા રહેવું ૩

મુનિએ અ-પ ઉપગરણ રાખવા અને શરીરને જેમ બને તેમ કસતા રહેવું, અને જેમ કરતા પૂર્વ મહાપુરુષોના પવિત્ર ચરિત્ર તરફ જોતા રહેવું ૪

ઉત્તરોત્તર પ્રયત્ન ભાવમા ચઢનાર મુનિ દ્વિપ-એટ તુ-ચ છે અને શુદ્ધ ધર્મ પણ તેવો જ છે ૫

મુનિએ સુખલ પટ ન થવું, વિષય ક્ષાયને વશ હૃદ્યાની થયેલા સત્વહીન સાધુઓ આ તે મયમથી જાટ થાય છે, જેથી તેમની બારે અપકીર્તી ફેલાય છે ૬

મુનિએ સકટોથી નહિ ડરવું, કોઈ પ્રયત્ન સા કે સત્કાર કરે તેથી ખુશી પણ ન થવું, મુનિએ સ્વયમથી ડગવું નહિ ૭

અધ્યયન ૭ મુ (મહાપરિજા)

* * * * * (અમુચિહત)

અધ્યયન ૮ મુ (વિમોક્ષ)

વિપરીત વાદીને મમર્થ મુનિએ કહેવું કે તમારું (બોલવું) કહેવું હેતુ વિનાનું છે, પણ અસમર્થ મુનિએ તો મૌનજ રહેવું

વિવેક હોય તો ગામ આટવી કે ગમે ત્યાં રહેતા ધર્મ થાય છે અને વિવેકના અભાવે તો તેનો અભાવ થાય છે ૨

પરાક્રમી પુરૂષો પરીપક્ષો પડતા પણ હયા ધર્મને-છોડતા નથી ૩

વસાદિ ઉપકરણોમા પણ જેમ જને તેમ લાઘવ કરવું તેથી ચિંતા ઝોછી થશે ૪

શીતાદિક સંબંધી અસહ્ય પરીપક્ષો ન સહન થાય તો સ્વમર્યાદા નહિ તજતા વેહાનસાદિ (આકાશમા ચાલી મરવું તે) પડે સમય-આરાધન કરવું ૫

માદગીમા પણ ગૃહસ્થાદિ પાસે વૈયાવૃત્ય નહિ કરાવવા લીધેલા નિયમવત સાધુએ સાધર્મી માધુ પાસે વિવેકવી વૈયાવૃત્ય કરાવવું અને વળતે પોતે પણ કરવું ૬

જે શુભ પ્રતિજ્ઞા જેવી ફીતે લીધી હોય તે તેવી રીતેજ પાળવા પ્રયત્નશીલ થવું ૭

આહારપાટી કરતા સાધુ સામ્બીએ સ્વાદને માટે તે આહાર શદિક અહિં તહિં મોઢામા ફેરવવા નહિ એમ વર્તવાથી બહુ સારો ફાયદો થશે સમયભે પ્રભુ આજ્ઞાને પાળ્યા કરવી ૮

સત્યવાદી, પરાક્રમી, મ સાર પારગામી, નિર્ભય, તત્પર, નિર્લેપ અને મુશ્કેલીવત સાધુ પુરૂષો ભયકર પરિપક્ષાદિકને અવગણીને આ નશ્વર દેહને છોડતા છતાં (અનશન કરીને) ખરે ખરે સત્ય અને હુકમ કામ કરે છે ૯

જેને માલુમ પડે કે હવે શરીરને ક્રિયામા જોડતા અશકત થાઉં છું તેણે અનુક્રમે આહાર ઘટાડી કપાયને પાતળા પાડવા અને એમ કરતા શરીરવ્યાપારને નિયમવા ૧૦

સર્વ વિષયમા અમૂર્છિત થઈને ધૈર્ય સુકતપણે અગીકૃત અનશન પાળવું ૧૧

અધ્યયન હ મુ. શ્રી વીરમલુનો વિહાર. (ઉપધાનશ્રુત.)

ભગવાને દેવદુઃખ વચ્ચે ક્રુષ્ટ પૂર્વ તીર્થ કરોનો કર્મ
જાણીને અગીકાર કર્યું હવું ૧

ભગવાન ગૃહસ્થો સાથે હજુ મગસુ છાડીને ધ્યાનમાં
નિમગ્ન થઈ રહેતા ૨

ભગવાન સર્વ અનુકૂળ કે પ્રતિકૂળ ઉપસર્ગ પરિવહોને સ-
મજાવે સહન કરતા ૩

ભગવાન નિયમિત અચન પાન વાપરતા, રસાસકત ન
થતા, રસની ઇચ્છા પણ ન કરતા અને ખરચ મટાડવા ખણતા
પણ નહિ સર્વ ત્ર ઉદાસીન જાણેજ ભગવાન રહેતા ૪

વિહાર કરતા આડું આવળું જોતા નહિ માર્ગમાં જાણતા
જોણતા નહિ, એમ મતના પાળતા થકા પ્રભુ વિચરતા હતા.
ભગવાન પ્રતિજ્ઞ રહિત વિહાર કરતા હતા ૫

પ્રતિજ્ઞ રહિત વિચરતા પ્રભુ એકાત નિર્ભય અને નિર્દોષ
સ્થાનમાં રહી નિર્મળ ધ્યાનને ધ્યાતા હતા ૬

દીક્ષા લઈને વધુ નિદ્રા કરતા નહિ પણ પોતાને જગાવતા
રહેતા, કયાકે લગાર સૂતા તોપણ ત્યાં નિદ્રા કરવાની ઇચ્છા
કરતા નહિ ૭

તેઓ નિદ્રાને કર્મજન્ય હેતુભૂત જાણીને જાગતા રહેતા
કેદાય નિદ્રા આવવા લાગતી તો તેઓ તેને યત્નથી દૂર
ટાળતા હતા ૮

વળી ભગવાન હર્ષ શોક દાગીને બહુ થોડું જોણતા
થકા વિચરતા હતા ૯

જેમ ભગવાન હસ્તી સમ્માનના મોખરે પહોચી જ્ય મેળવી
પરાક્રમજતાવે છે તેમ પ્રભુ ઉપસર્ગીના પારગામી થયા ૧૦

જેમ ખરો શૂરવીર પુરૂષ જ આમને મોખરે રહ્યો છતો કે
હથી પાછો હઠે નહિ તેમ પ્રભુ ઉપસર્ગથી પાછા નહિ હઠતા તે
બધાને સહન કરતા થકા વિચરતા હતા ૧૧

ભગવાન શીયાળામાં હાથકામા બેસી ધ્યાન કરતા અને ઉના
લામાં તરકે બેસી તાપ સહન કરતા ૧૨

પ્રભુ ઉત્ક્રેટક, ગોદોહીકા અને વીરાસન વિગેરેથી નિર્વિકાર
પણે ધર્મધ્યાન કરતા રહેતા ૧૩

પોતેજ સસારની અસારતા જાણીને આ માની પવિત્રતાથી
મન વચન અને કાયાને કળજે શખીને શાન્ત અને નિષ્કપટી પ્રભુ
રૂપિત પર્યંત પવિત્ર પ્રવૃત્તિવત્ત રહ્યા, તેમ બીજા મુનિઓએ પણ
પ્રવર્તવું; પ્રબલ પરાક્રમ હાખવી ક્વાપિ પણ પ્રમાણી નહિ બનવું ૧૪

પહેનો મુનસ્ક-૧ સમાપ્ત

અધ્યયન ૧૦ મુ પિડૈપણા.

ગૃહસ્થને ઘરે ભિક્ષા લેવા જના જે આહાર શકિત લાગે તે
મહીન આશયથી ગ્રહણ ન કરવેા નિર્દોષ આહારપાણીથીજ
નિર્વાહ કરવેા ૧

અધ્યયન ૧૧ મુ. ગમ્યા.

મુનિને ગમે તેવી સારી નરસી વસતિ^૧ મળી હોય તે જ
રખી રીતે ગ્રહણ કરીને સમભાવે વર્તવું કંઈ પણ નરમ કે ગમ્મ
થવું નહિ

* * * * *

અધ્યયન ૧૨ મું. ઇર્થ્યા

મુનિયે શ્રામાનુષામ વિચરતા માર્ગમા મોટી નદી અને નાવવટેજ ઉતરી શકતી હોય ત્યારે જે નાવ ગૃહસ્થ પે માટે તે પાણીની આરપાર લઈ જવાના હોય તેમાજ પ્રથમ કરીને બેસવું, પણ બેઠા પહેલા સાગારી અણુસણ કરવું અને કર્યાબાદ વહાણ ઉપર ચતનાથી ચઢવું તેમા પણ નાવના મોખ બેસવું તથા વચ્ચોવચ્ચ પણ નહિ બેસવું તેમાજ સદુધી અ પણ ચઢી નહિ બેસવું મર્યાદાપૂર્વક બેસીને ધર્મધ્યાન કર્યા કરવું પ્રકારના સઠ ધ વિક્રમ તણને શાતપણે એકાતમા સમાધિસ્થ રહેવું

માર્ગમા વિચરતા કવચિત્ કુટારા આવીને વચ્ચાદિક ધર્મો કરણ આપી દેવાનું કહે તો તે હાથોહાથ આપવા નહિ, કિંતુ તોના કબજામાથી તે જૂમિ ઉપર સ્થાપી દેવા એમ કરીને તે પાછા દીનતાથી માગવા નહિ પણ યોગ્ય લાગે તો ધર્મોપદેશ દઇને પાછા માગવા અને તે પાછા આપે તો લઈ લેવા પણ ખરા, તેમજ જે તે પાછા ન આપે તો તે વાત કોઈની પાસે જાહેર પણ કરવી નહીં

અધ્યયન ૧૩ મું. ભાષા જાત

સાધુ કે સાધ્વીએ કોધાદિ તણને વિચારપૂર્વક, નિશ્ચયપૂર્વક, સાબળ્યા પૂર્વક, ઉતાવળા ન થતા વિવેકથી શાતપણે લક્ષ રાખીને નિર્દોષ ભાષા બોલવી

અધ્યયન ૧૪ મું ૧૫ મું વસ્ત્રપણા-પાત્રપણા

સુવાળા અને ચોલીતા એવા બહુ મૃત્યવાળા કપડા મુનિએ લેવા નહિ, મુનિએ તુળીના, લાકડાના કે માટીના પાત્ર નિર્દોષ બોધ તપાસીને લેવા

અધ્યયન ૧૬ મુ અવગ્રહ પ્રતિભા.

નિર્દોષ સ્થાન વિધિવત્ માઝ્યા પછી ધ્યાનના માલીકને કહેવું કે હે " આયુષ્મન્ ! તમારી પરવાનગી છે ત્યાં સુધી જેટલા અમારા સમાન ધર્મી સાધુઓ આવશે તેમની સાથે અમે અહિં રહેશું ત્યાર બાં અમે ચા યા જશું " પછી આવતા સાંસોગિક^૧ સાધુઓને યથોચિત અન્નપાનાદિકથી અને બીજા અસાંસોગિક સાધુઓને બાળેક ધાત્ર વિગેરેથી નિમત્રિત કરવા ચૂકવું નહિ

સૂર્ય દોરે નેરણી વિગેરે લાખોને કામ કર્યા બાદ ગૃહસ્થને ત્યાં જઈ તેને તે પાછા સોપવા (હાથમા રાખીને કે ભૂમિ ઉપર સ્થાપીને) પણ હાથોહાથ દેવા નહિ (પોતાના હાથે ગૃહસ્થના હાથમા મૂકવા નહિ) એમ મને સચમમા બાધક ન આવે એવી વસતિ માન મુનિએ વિચારીને રહેવું

દ્વિતીય અતરક વે પ્રથમ ચૂલિમ સમાપ્ત.

(બીજી અલિકામા ૧૭ થી ૨૩ ને ત્રીજી અલિકામા ૨૪-૨૫ અધ્યયન છે, તેમાથી અહીં લેવામા આવેલ નથી.)



શ્રીગ્રામગની બાપાતગની ભુખા ૪૯ દ્વેથી ૧૦૬ દ્વેથી સ્વર્ગ શ્રીકૃષ્ણવિજયજી મહારાજે આપેલ છે તે ઉપરથી તેજ દ્વેજ રમ્ભરી જ અહીં લીધેલ છે

॥ અથ શ્રી વૃદ્ધિવિજયજી કૃત ॥

શ્રી દશ વૈકાલિકની સજ્જાય.

દુમ પુષ્પિકા-પ્રથમાધ્યયન સજ્જાય.

(સુખીવ નયર સેહામડ ૭ ॥ એ દેશી)

શ્રી શુરપદ પકજ નમીજી, વળિ ધરી ધર્મની ભુદિ ॥
સાધુ ક્રિયા શુભ લાખશુજી, કગવા મમકિત શુદ્ધિ ॥ મુનીશ્વર, ધર્મ
સયલ સુખકાર ॥ તુમે પાળો નિરતિચાર ॥ મુનીશ્વર, ધર્મ સયલ
સુખકાર ॥ ૧ ॥ એ આકણી ॥ જીવદયા સયમ તવોજી, ધર્મ એ
મગલ રૂપ ॥ જોડના મનમા નિત્ય વસેજી, તમ નમે સુર નર ભૂપ
॥ મું ॥ ધં ॥ ૨ ॥ ન કરે કુસુમ કિલામણીજી ॥ વિચરતો જિમ
તરૂદ ॥ સતાયે વજાં વ્યાતમાજી, મધુકર થહી મકરદ ॥ મું ॥
ધં ॥ ૩ ॥ તેણિપર મુનિ ધર ધર લામીજી, લેતો શુદ્ધ આહાર ॥
ન કરે બાધા કોઈનેજી, દિયે પિહને આધાર ॥ મું ॥ ધં ॥ ૪ ॥
પહિલે દશ વૈકાલિકેજી, અધ્યયને અધિકાર ॥ લાખયો તે આજ
ધતાજી, વૃદ્ધિવિજય જયકાર ॥ મું ॥ ધં ॥ ૧ ॥ મંત્રિ ॥

શ્રામણ્ય પૂર્વિકા-દ્વિતીય અધ્યયન સજ્જાય

(શીવ સોહામડ પાળીએ—એ દેશી)

નમવા નેમિ જિજ્ઞુદને, સજ્જલ રૂડી નાર રે ॥ શીલ સુર ગી
સચરે, ગોરી ગઢ ગીગ્નાર રે ॥ ૧ ॥ ગીખ મુહામણી મન ધરે ॥
તુમે નિરૂપમ નિર્જ થ રે ॥ સવિ અભિવાય તજી કરી, પાળો સયમ
પથ રે ॥ શીં ॥ ૨ ॥ પાઉમ લીની પલિનો, ગઈ તે શુદ્ધ માહિ
તેમ રે ॥ ચતુરા જીં નિચોવતી, દીઠી જીવિ ગહનેમરે ॥ શીં

જાપિડને સજાતરનો, પિડ વળી પગ્ગરિયે કે ॥ ૧ ॥ મુનિવર
 એ મારગ અનુમરિયે ॥ નિમ લવજલ નિધિ તરિયે ॥ મુનિ ॥
 એ ॥ એ આકટી ॥ સાહ્યો આણ્યો આહાર ન હીને, નિત્ય
 પિડ નવિ આહરિયે ॥ શી છન્છા એમ પૂછી આવે, તેહ નવિ અળી-
 કરિયે કે ॥ મુ ॥ ૨ ॥ કદમૂલ દલ બીજ પ્રમુખ વળી, લવણા
 દિક સચિત ॥ વર્જે તિમ વળી નહિ રાખીને, તેહ સન્નિધિ નિમિત્ત
 કે ॥ મુ ॥ ૩ ॥ ઉરટણ પીડી પગ્ગરિયે, સ્નાન કરી નવિ
 કરિયે ॥ ગધ વિલેપન નવિ આચરિયે, અગ કુમુખ નવિ ધરિયે
 કે ॥ મુ ॥ ૪ ॥ જુહર્યનુ ભાજન નવિ વાવરિયે, પગ્ગરિયે વટી
 આભરણ ॥ છાયા કારણ છત્ર ન ધરિયે, ધરે ન ઉપાનહ ચરણ કે
 ॥ મુ ॥ ૫ ॥ હાતણ ન કદે દર્પણ ન ધરે, દેએ નવિ નિમ રૂપ ॥
 તેલ ચોપડિયે ને કાકની ન હીને, હીને ન વસે ધપ કે ॥ મુ ॥
 ૬ ॥ માચી પવગ નવિ બેસીને, કિને ન વિજણે વાય ॥ જુહ
 સ્થ ગેહે નવિ બેસીને, વિણ કારણ સમુદાય કે ॥ મુ ॥ ૭ ॥ વમન
 વિદેયન ચિકિત્સા, અગ્નિ આરણ નવિ હીને ॥ સોગઠા સત્રજ
 પ્રમુખ ને કોઠા, તે પણ સવિવરણ ॥ મુ ॥ ૮ ॥ પાચ ઇન્દ્રિય નિજ
 વશ આણી, પચાશ્રવ પચ્યખીને ॥ પચ સમિતિ ત્રણ શુષ્કિ ધરીને,
 છકાય રક્ષા તે હીને કે ॥ મુ ॥ ૯ ॥ ઉનાલે આત્મપના હીને, શી
 ચાળે શીત સહિયે ॥ ચાત દાત યમ પરિસહ સહેવા, સ્થિર વરસાલે
 સહિયે કે ॥ મુ ॥ ૧૦ ॥ ઈમ દુક્કર કળ્હી જહુ કરતા, ધરતા ભાવ
 ઉદાસી ॥ કર્મ ખપાવી કેઈ ખૂઆ, શિવરમણીશુ વિવાસી કે ॥
 મુ ॥ ૧૧ ॥ દશ વૈકલિક રીને અપયને, ભાખ્યો એહ આચાર
 ॥ લાભવિજય શુર ચરણ પમાયે, વૃદ્ધિવિજય જયકાર કે ॥ મુ ॥
 ૧૨ ॥ ઇતિ ॥

૫૬ જીવનિકાય ચતુર્થાધ્યયન મન્ત્રાયા

(મુજ મુજ પ્રાણી વાણી જિન તા પ્રી ॥ એ રેલી)

સ્વામી મુખર્મા રે કહે જન્ પ્રત્યે, મુજ મુજ તુ શુભપાત્રી ॥
 સરસ મુધારસ હુતી મીઠડી, વીરે જિનેશ્વર વાણી ॥ સ્વાં ॥ એ
 આકર્ષી ॥ ૧ ॥ સૂક્ષ્મ જાનર તસ યાવ વગી, જીવિગદલુ ટાળ ॥
 મન વચ કાયા રે ત્રિવિધે સ્થિર કરી, પહેલુ મતમુવિચાર ॥ સ્વાં ॥
 ॥ ૨ ॥ ક્રોધ લોભ ભય હાસ્યે કરી, મિત્રા મ ભાખે કે વચ્ચુ ॥
 ત્રિકરણ શુદ્ધે મત આરાધજે, બીજી દિવસ ને જલ ॥ સ્વાં ॥ ૩ ॥
 જામ નગર વનમાહિ વિચરતા, સચિત અચિત તૃષ્ણુ મત્ર ॥ કામ
 અદીધા મત અગીકરે, ત્રીજી મત શુભપાત્ર ॥ સ્વાં ॥ ૪ ॥ મુર
 નર તિર્યચ યોનિ સજ ધિયા, મૈથુન કં પરિહાર ॥ ત્રિવિધે ત્રિવિધે
 તુ નિત્ય પાળજે, ચોથુ મત મુખકાર ॥ સ્વાં ॥ ૫ ॥ ધન દલ
 કચન વરતુ પ્રમુખ વગી, સર્વ અચિત સચિત ॥ પન્નિદ મુચ્છા
 રે તેહની પરહરી, ધરો મત પચમ ચિત ॥ સ્વાં ॥ ૬ ॥ પચ
 મહામત એણી પરે પાલને, ટાલએ ભોજન મત્ર ॥ ધાપસ્થાનક
 સઘજા પરહરી, ધરને સમતા સવિ ભાવિ ॥ સ્વાં ॥ ૭ ॥ પુદગી
 પાણી વાયુ વનસ્પતિ, જાગિ એ યાવ પાવ ॥ જિ ત્રિવક્ર પચિદિ
 સજીયા, અસત્રી તસ એ પચ ॥ સ્વાં ॥ ૮ ॥ એ કક્ષવની વાગે
 વિગાધના, જયણા કરી સવિ વાણ ॥ વિરુ મદ્યજે કે જીવિર
 ધના, ભાખે તિહુઅણુ ભાવ ॥ સ્વાં ॥ ૯ ॥ જયણા પૂર્વક
 ભોલતા બેસતા, કરતા આહાર વિદ્યા ॥ સ્વાં ॥ ૧૦ ॥ ૧૦ ॥ જી
 નવિ હુવે, કહે જિન જગદાધાર ॥ સ્વાં ॥ ૧૦ ॥ ૧૦ ॥ જી
 અજીવને પહેલા બોલણી, જિમ જગદુ દસ દેવ ॥ સ્વાં ॥
 નવિ જીવદયા પળે, ટળે નવિ આદ્ય ॥ સ્વાં ॥ ૧૧ ॥
 પણાથી સવર સપજે, સવરે કમ્ મત્ર ॥ સ્વાં ॥ ૧૧ ॥

ઉપર, કેવળી મુદ્ધિ લદાય ॥ સ્વાં ॥ ૧૨ ॥ દયવેગલિક
ચડિયાડખનમાં, અર્થ પ્રકાશ્યો કે એક ॥ શ્રી ગુરુ લાભવિશ્વ
પદ સેવન, વૃદ્ધિવિશ્વ લહે તેક ॥ સ્વાં ॥ ૧૩ ॥ મિતિ.

પિંડુપણ પચમાધ્યયન સન્ધ્યાય,

(ત્રીજા પાળી રાળી નાળા ॥ એ રેલી)

સુમના આહારને ખપ કરોલ, સાધુલ સમય સભાજ ॥
સયમ શુદ્ધ કરવા ભળીશ એવળા દુષળ દાગ ॥ મુઝં ॥ ૧ ॥
પ્રથમ સચાયે પોરિમી કરી શ, અલ્પસરી વળો ઉપયોગ ॥ ખાત્ર
પડિલેલુ આગરોશ, આઠરી ગુરુ અલ્પયોગ ॥ મુઝં ૨ ॥ કાર
ધૂઅર વરસાદનાલ, હજ વિહળ દાગ ॥ પગ પગ ઇર્ષ
ચોખતા શ, હરિભાષાદિક ભાગ ॥ મુઝં ૩ ॥ ગેહ અલ્પ
પરિહરોશ, જિહા મયા ચત્રચિત્ત દોષ ॥ હિસક કુજ પજ
તેમ તમેલ, પાપ તિહા પ્રત્યક્ષ ભેષ ॥ મુઝં ૪ ॥ નિજ
હાયે બાર ઉપાડીને શ, પેન્નિયે નવિ પરમાદિ ॥ બાગ પશુ ભિનુક
પ્રમુખને સમદે, જમ્પે નહિ ધગ્માદિ ॥ મુઝં ૫ ॥ પા નલ દેલ નલ
જુ કલ લણ્ણુ શ, ભેટલા ન દિયે દાન ॥ તે કપે નહિ સાધુનેલ,
વરજુ અજ ને પાન ॥ મુઝં ૬ ॥ સ્તન્ય અતરાય બાલક પ્રત્યેલ,
કરીને રડો કવેય ॥ દાન દિયે ભે ઉલટ ભરી શ, તેહિ પજ
સાધુ વરજેય ॥ મુઝં ૭ ॥ ગર્ભવતી વળી ભે દિયેલ, તેહ પજ
અકર્ય દોષ ॥ માળ નિસરણી પ્રમુખે ચડીશ, આલિ દિયે કપે ન
સોય ॥ મુઝં ૮ ॥ મૂલ્ય આણુ પજ મન લિયેલ, મત લિયે
કરી અતરાય ॥ વિહરતા ચભ મલાદિકે શ, ન અડો સિર કવે
પાય ॥ મુઝં ૯ ॥ એળીપરે દોષ સરે હાડતાલ પામિયે આહા
ર ભે શુદ્ધ ॥ તે લલિયે દેહ ધગ્મ ભળીશ, અણુલહેતો તપ વૃદ્ધિ

૦ ॥ ૧૦ ॥ વયલુ લગ્ન તૃપા બહુનાલ, પરિવ્રજી સ્થિતવિષ
 રૂપાસે ધરિનાવહી પડિક્કમીલ, નિમત્રી સાધુને નિત્ય ॥ મુ
 ૧ ॥ ગુદ્ધ એકાત ઠામે જઈલ, પડિક્કમી ધરિનાવહી સાગ ॥
 લુ દોષ સવિ છાડીને લ, સ્થિર ચર્મ કરો આહાર ॥ મુગ ॥
 ॥ દશવૈકલિકે પાચમે લ, અધ્યયને કરો એ આચાર ॥ ત
 લાભવિજય સેવતા લ, વૃદ્ધિવિજય જયમાર ॥ મુગ ॥ ૧૩ ॥
 ॥

મદ્દાચારકથા પટ્ટાચયન મંત્રાચ ॥

(મમ એ માયા મગ્નિ-ને શી)

ગણધર મુધર્મ એમ ઉપદિશે, સાભળે મુનિવર વૃદ્ધ ॥ મધ
 આહાર એ ઓળખો, જેહ છે પાપના કદ દે ॥ મગ ॥ ૧૪ ॥ પ્રથ
 હે સા તિહા છાડિયે, જુઠું નવ ભાખિયે વયલુ દે ॥ મુગ પલ
 ત નવિ લીજીયે, તણ્યે મેહુલુ સવલુ ॥ મગ ॥ ૧૫ ॥ પપરિ
 મૂર્છા પરિહરો, નવિ કરો ભોવલુ નિરે ॥ મગ ॥ ૧૬ ॥ ટો
 ય વિરાધના, ભેદ સમજ સહુ જાતિરે ॥ મગ ॥ ૧૭ ॥ અક
 આહાર નવિ લીજીયે, ઉપજે દોષ જે માહિરે ॥ મધ ॥ ૧૮ ॥ પાત્ર
 વાવરો, ગૃહી તણા મુનિવર માલી રે ॥ મગ ॥ ૧૯ ॥ માલીએ
 યીએ ન બેમીએ, વારિયે શા ॥ મગ ૨૦ ॥ ૨૦ ॥ માલીએ
 સ્થળે, જિહા હોને નારી પ્રસન્ન રે ॥ મગ ૨૧ ॥ ૨૧ ॥ રહિયે નવિ
 વે દીજીયે, જિણે હુવે જન વણે જોજ રે ॥ ૨૨ ॥ મગ
 ૨૩ ॥ વગી પરિહરો, દત નળ કેય વણે જોજ રે ॥ ૨૪ ॥ મગ
 ૨૫ ॥ અધ્યયને એમ પ્રકાશીયો, દશવૈકલિક એહ રે ॥ લાભવિજય
 ૨૬ ॥ સેવતા, વૃદ્ધિવિજય લગ્ન મેહુરે ॥ મગ ૨૭ ॥ ૨૭ ॥ મતિ ॥

સુવાક્યશુદ્ધિ મમ્માધ્યયન સંગ્રહાય,

(દ્યુર દોવે નનિ હાત્તો ર—એ દેવી)

સાચુ વચણ જે ભાખિયે રે, સાચી ભાષા તેહ ॥ સમ્યા
 મોસા તે કહિયે રે સાચુ મૂળા હોય જેહ રે ॥૧॥ સાધુજી કરજે
 ભાષા શુદ્ધ ॥ કરી નિર્મળ નિજ શુદ્ધિ રે ॥ સાં ॥ ૩૦ ॥ એ આ
 કહી ॥ કેવળ જૂઠું જિહ્વા રોવે રે, તેહ અસમ્યા જાણુ ॥ સાચુ
 નહિ જૂઠું નહીં રે, અસત્યા અમૃષા દાણુ રે ॥ સાં ॥ ૩૦ ॥ ૨ ॥
 એ આરે માહે કહી રે, પહેલી ભાષા હોય ॥ સુયમધારી બોલવી
 રે, વચન વિચારી જોય રે ॥ માં ॥ ૩૦ ॥ ૩ ॥ કહણુ વચણુ નવિ
 ભાખિયે રે, છુકારો રેકાર ॥ કોઈના મર્મ ન બોલિયે રે, સાચા
 પણુ નિરધાર રે ॥ સાં ॥ ૩૦ ॥ ૪ ॥ ચારને ચાર ન ભાખિયે રે,
 ઠાણાને ન કહે કાણુ ॥ કહિયે ન અધો ॥ અધને રે, સાચુ કઠિન એ
 જાણુ રે ॥ સાં ॥ ૩૦ ॥ ૫ ॥ જોઈથી અનરથ ઉપજે રે, પરને
 પીડા થાય ॥ સાચુ વચણુ તે ભાખતા રે, લાભથી ત્રોટો જાય રે ॥
 સાં ॥ ૩૦ ॥ ૬ ॥ ધમ સહિત હિતકારીયા રે, ગર્વ સહિત સમ
 તોહ ॥ ઘોડલા તે ખણુ મીઠડા રે, બોલ વિચારી બોલ રે ॥ સાં ॥
 ૩૦ ॥ ૭ ॥ એમ સવિ શુણુ અગીકરી રે, પરહરી હોય અથોષ ॥
 બોલતા સાધુને હુવે નહિ રે કર્મનો બધ લવવેશ રે ॥ સાં ॥
 ૩૦ ॥ ૮ ॥ દય વૈકલિક સાતમે રે, અધ્યયને એ વિચાર ॥ લાભ
 વિજય શુરથી લહે રે, વૃદ્ધિવિજય જયકાર રે ॥ સાં ॥ ૩૦ ॥
 ૯ ॥ ઇતિ ॥

આચાર મણિધિ અષ્ટમાધ્યયન સંગ્રહાય

(ગમ સીતાને ધીજી દોવે—એ દેવી)

કહે શ્રી શુર સાબળો ચેલા રે, આચારજ એ પુણ્યના વેલા

રે ॥ છકાવ વિરાહણા ટાળો રે, ચિત્ત ચોખે ચારિત્ર પાળો રે ॥
 ૧ ॥ પુલ્કી પાપાણુ ન ભેદો રે, ફળ ફૂલ પત્રાદિ ન છેદો રે ॥
 બીજ કુપવ વન મન કર્મો રે ॥ જીવ વિરાધનથી ડરજો રે ॥ ૨ ॥
 વળી અખિ મ ભેટશે બાઈ રે, પીળે પાણી ઉંનુ સદાઈ રે ॥
 મત વાવરો ઠાસુ પાણી રે, એહવી છે શ્રી વીરની વાણી રે ॥ ૩ ॥
 હિમ ધૂમર વડ ઉંબરા રે, ફલ કુચુઆ કીડી નગરા રે ॥ નીલ
 ફૂલ હરી અકુરા રે, ઇંડાલ એ ગાઠે પૂરા રે ॥ ૪ ॥ સ્નેહાદિક
 ભેગ જાણી રે, મત હણુને સૂક્ષ્મ પ્રાણી રે ॥ પડિયેહી સવિ વાવ
 જો રે, ઉપકરણે પ્રમાદ મ કરજો રે ॥ ૫ ॥ જ્યણાએ ડગલા ભરજો
 રે, થાટે ચાલતા વાત મ કરજો રે ॥ મત જ્યોતિષ નિમિત્ત પ્રકાસો
 રે, નિરખો મત નાય તમાસો રે ॥ ૬ ॥ હીકુ અણુદીકુ કરજો રે,
 તપ વ્યસન ન થવણે ધરજો રે ॥ અણુસૂજતો આહાર તજજો રે,
 તો સન્નિધ સવિ વરજો રે ॥ ૭ ॥ બાવીશ પરિસહ સહેજો રે,
 હંડ જે ફળ સદ્દહજો રે ॥ અણુપામે કાર્પાસ્ય મ કરજો રે, તપ
 મુતનો મદ નવિ ધરજો રે ॥ ૮ ॥ સ્તુતિ ગતિ સમતા ગ્રહેજો રે, દેશ
 ગાળેધને રહેજો રે ॥ ગૃહસ્થશું જાતિ સગાઈ રે, મત કાઢજો મુનિ
 ર મર્ધ રે ॥ ૯ ॥ નરમાડો ગૃહસ્થના બાળરે, કરો કિયાની મ ભાળ રે ॥
 મત મત્ર ઔપધનો ભામો રે, મત કરજો કુમતિ કામો રે ॥ ૧૦ ॥ કોધે
 શીતિ પૂરવલી જાયરે, વળી માને વિનય પલાય રે ॥ માયા મિત્રાઈ
 નસાડે રે, સવિ શુણુ તે લોભ નસાડે રે ॥ ૧૧ ॥ તે માટે કપાય એ ચાર
 રે, અનુક્રમે હમજો અણુગાર રે ॥ ઉપશમશુ કેવલ ભાવે રે, સર
 વાઈ સતોય સમારે રે ॥ ૧૨ ॥ પ્રહયારોને જાણુને નારીરે, જૈસી
 પોપટને માજારી રે ॥ તેણે પરિહરો નસ પરસગ રે, નવવાડ ધરો
 વતી ચગરે ॥ ૧૩ ॥ રસ લોહુપ થઈ મત પોષોરે, નિજકાય તપ ક
 રીને ચોષો રે ॥ જાણો અધિર પુદ્ગલ પિંડ રે, મત પાળજો પચ

અખ ડ રે ॥ ૧૪ ॥ કહિયુ દશવૈકલિકે એમ રે, અધ્યયને આઠમે
તેમરે ॥ ગુરુ લાભવિનયથી બાણી રે, બુદ્ધ વૃદ્ધિવિનય મન આર્ષ
રે ॥ ૧૫ ॥ ઇતિ

વિનય સમાધિ નવમાધ્યયન સમગ્રાય.

(શેનુને બાળએ નાસન । શેનુને જન એ-એ રે ॥)

વિ ૧૫ કરેનો ચેલા, વિનય કરેને ॥ શ્રી ગુરુ આજ્ઞા શીશ
ધરેને ॥ ચેલા ॥ ૧ ॥ એ આકાષી ॥ કોધી માની ને પરમાદી,
વિનય ન શીખે વળી વિષવાદી ॥ ચે ॥ ૧૦ ॥ ૧ ॥ વિનય રહિત
આશ્વાતના કરતા, બહુ ભવ ભટકે દુર્ગતિ દુરત્ત ॥ ચે ॥ ૨૦ ॥
અગ્નિ સર્પ વિષ નિમ વળી માર, ગુરુ આસાપણુ તેથી અધિ
પ્રકારે ॥ ચે ॥ ૩૦ ॥ ૨ ॥ અવિનયે દુષિયો બહુલ સસારી, અવિ
નયી મુકિતનો નહિ અધિકારી ॥ ચે ॥ ૪૦ ॥ કોઠા કાનની કુતરી
જેમ, હાકી કા? અવિનયી તેમ ॥ ચે ॥ ૫૦ ॥ ૩ ॥ વિનય શ્રુત
તપ વળી આચાર, કહિયે સમાધિના કામ એ ચાર ॥ ચે ॥ ૬૦ ॥ ૪ ॥
ચાર ચાર જોઈ એકેક, સમજે ગુરુમુખથી સવિવેક ॥ ચે ॥ ૭૦ ॥
૫ ॥ તે ચારેમા વિનય છે પહેલો, ધર્મ વિનયવિષ્ણુ બાપે તે
પેલો ॥ ચે ॥ ૮૦ ॥ ૬ ॥ મૂળ થકી જેમ શાળા કહિયે, ધર્મક્રિમા
તેમ વિનયથી લહિયે ॥ ચે ॥ ૯૦ ॥ ૭ ॥ ગુરુમાન વિનયથી લ
હેરો સાર, જ્ઞાન ક્રિયા તપ જે આચાર ॥ ચે ॥ ૧૦૦ ॥ ૮ ॥ ગ્રંથ
પાપે નિમ ન હોયે હાટ, વિષુ ગુરુ વિનય તેમ ધર્મની વાટ ॥ ચે ॥
૧૧૦ ॥ ૯ ॥ ગુરુ ના હો ગુરુ મહો? ॥ કહિયે, રાખ પરે તસ આજ્ઞા
વહિયે ॥ ચે ॥ ૧૨૦ ॥ ૧૦ ॥ અત્યશ્રુત પણુ બહુ શ્રુત વાણી, શાસ્ત્ર
સિદ્ધાંતે તેહ મનાણો ॥ ચે ॥ ૧૩૦ ॥ ૧૧ ॥ જેમ •
વિરાજે, મુનિપરિવારમા તેમ ગુરુ ગાજે ॥ ચે ॥

